

טבריה
TIBERIAS
שולם PP
6933

ארץ הכינרת

גיליון מס' 3 | ערב ראש השנה תשע"ב ספטמבר 2011 | רשות ניקוז ונחלים כינרת - מינהלת הכינרת

גיליון סתיו

שנה טובה

שנה נתייה, מאופאת וידידותית אסביבה, שנה של נחת, הבנה, סובלנות ואהבה

מאגר שרונה

מאגר אילניה

דפוס כנרת 04-6797777

**כפרוס השנה החדשה,
שנת תשע"ב
נישא ברכה ואיחולים
לצרכני המים ולחקלאים
שתהיה**

שנה טובה ומתוקה

**שנה מלאה ושופעת בגשמי ברכה
שכל אחד יצליח וישמח בפרי עמלו.**

מי גת הינה אגודת מים העוסקת באחזקה ותפעול של מערכות המים והביוב ביישובים החקלאיים והקהילתיים ובאזורי התעשייה שבגליל התחתון.

האגודה הקימה מפעל השבה בין אזורי לניצול קולחים באמצעותו היא מספקת מי קולחין בכמות שמעל 5 מלמ"ק בשנה ליישובי הגליל התחתון, לכפר תבור, לאיכסאל וליבניאל. כמות זו תלך ותגדל, בקצב המותאם למקורות שיעמדו לרשות מפעל ההשבה עד לכמות שנתית של כ-18 מלמ"ק.

האגודה רואה בהקמת מפעל זה את מימוש החזון שלה, החזרת החקלאים למקומם הטבעי לשדות ולמטעים שיביאו לאחיזה חזקה של החקלאים בקרקע ולהגשמת הציונות המעשית.

"מי-גת" - אגודה חקלאית שיתופית למים בגליל התחתון בע"מ

אזור תעשייה כדורי, ד"נ גליל תחתון 14101 טל. 04-6766850 פקס. 04-6766888 E-mail: meygat@012.net.il

כתבות

- 16 איכות סביבה
ראיון עם השר גלעד ארדן / רמי שדה
- 18 תמ"א 13
התוכנית המהפכנית לפיתוח בחופי הכינרת /
אינג' גיורא שחם וזאב עמית
- 21 כבוד לרשות ניקוז ונחלים
אות מופת מגרמניה לאהרון ולנסי / יעל לוי
- 22 קהילה מתנדבת
יחידת מתנדבי משמר הסביבה כינרת / רות מעין
- 24 חוק וסדר
שיפור ניכר באכיפה באזור ה"בטיחה" / אביב עומר
- 26 חקלאות "נקיה"?
ריסוסים וחומרי דשן עלולים לזהם את מי הכינרת /
רות מעין ויצחקי גל
- 29 שיקום אקולוגי
הר כור שוקם מחדש / אביב עומר
- 30 הסביבה החופית
התנאים בחופי הכינרת הולכים ומשתפרים / רות מעין

מדורים

- 5 מעט לעת / צביקה סלוצקי
- 6 הכל זורם
- 32 סיפורים מהשטח
הכינרת היא "הסיפור שלו" / רות מעין
- 34 חינוך וקהילה
"שומרי הנחל" / יעל סלע
שביל סובב כינרת / ניסים אסבן
מתכון להכנת יריד אקולוגי / גולי אורטל-עברי
- 38 מדע ומחקר
חידת המין הפולש / עדינה דולב
- 39 לגעת בטבע
- 25 שנה לגילוייה של הסירה העתיקה / יצחקי גל
לתל רקת ועינות רקת / נסים אסבן
סקר שחייבים לקחת בחשבון / רשות העתיקות
בתי כנסת מפוארים בכפר נחום ובכורזים / רט"ג

צילום: יגאל נאור

עורכת ראשית: יעל סלע | עורכת בפועל ומפיקה: ניצן אדרי
עורכים: מעין רות, אביב עומר
מו"ל: רשות ניקוז ונחלים כינרת. כל הזכויות שמורות
צילום השער: אבי אריש
לתגובות: 04-8591937, pikuach@lakekinneret.co.il
המערכת אינה אחראית על תוכן המודעות.

📞 עיצוב גרפי והדפסה: דפוס כנרת טבריה 04-6797777

ארץ הכינרת

המועצה האזורית הגליל התחתון

מברכת את עם ישראל בשנה מלאה הישגים

שנה בה הגשמים ימלאו את הכינרת
שנה בה נדע לשמור על הטבע הנפלא
שנה בה הכינרת תימלא תיירים
שנה בה שדותינו ימלאו תבואה
שנה עברה ושנה מלאה תקוות מתחילה

שלכם,

ראש המועצה, מוטי דותן

שנה חדשה - ציפיות נוספות

שנה חדשה בפתח ואיתה גם ציפייה לשנה נוספת של עשייה אינטנסיבית. השנה החולפת עמדה בסימן של מעבר למעשים במקום הבטחות. ידינו מלאו בפעילות מגוונת, אשר הובילה לשיפור בחויית הביקור באגם הכינרת ובאגן ההיקוות

אין ספק כי העשייה בשנה החולפת היא חלק מתהליך ארוך, עליו התחייבנו ובכוונתנו להשלימו, תהליך שיוביל בסופו של דבר לשינוי מהותי ועמוק באופן שבו הציבור חווה את ביקורו בכינרת ובסובב אותה.

האתגר שהוטל עלינו ברשות ניקוז ונחלים כינרת, הגוף הביצועי של איגוד ערים כינרת, הינו אתגר בעל השלכות לאומיות רחבות. הצלחת התהליך תוביל לשינוי מהותי באופן שבו הציבור תופס את חויית הביקור בסובב כינרת וזאת לצד שימור ופיתוח תשתיות ואתרי תיירות, ערכי טבע ומורשת.

בגליון זה תוכלו להתרשם במעט מהעשייה המגוונת בתחומי התשתיות, שמירת טבע, חינוך והסברה, פינות חמד שעברו שדרוג תיירותי ע"י צוותי רשות ניקוז ונחלים כינרת, אפשרויות קייט ונופש באגם הכינרת וכן מסלולי טיול ייחודיים, חופים עם אפשרויות בילוי מגוונות, פעילות אינטנסיבית של פקחי ואנשי רשות ניקוז ונחלים כינרת בנושא השמירה על הסביבה החופית, הגנה על נקודות רגישות אקולוגיות בכינרת ובאגן ההיקוות וכן פעילויות ייחודיות להגנה על אזור ההטלה של דגי הכינרת ועוד...

חגי תשרי בפתח, והכינרת על נחליה, חופיה ושלל אתרי הטבע והמורשת מזמינה מתמיד. אנו בטוחים כי הצלחות השנה הנוכחית יהוו עבורנו סמן ודרך לעוד שנים רבות של פעילות ברוכה.

אין לי ספק, כי לפנינו תקופה מאתגרת ולצידה הזדמנות אמיתית ליצור שינוי מהותי באופן תפיסת הכינרת וסביבותיה על ידי תושבי האזור והציבור הרחב הנופש ומבלה כאן. התחלנו בתהליך ארוך ומחייב, ובכוונתנו לבצע את משימתנו בצורה הטובה ביותר.

הראיון המרכזי בגליון הזה הוא עם השר להגנת הסביבה גלעד ארדן. זוהי הזדמנות לברך אותו על פעילותו ומחויבותו לשמירה והגנה על הכינרת. המשרד להגנת הסביבה הוא שותף מרכזי ומהותי במאמצים שלנו להבטיח, כי המבקרים בכינרת יוכלו ליהנות מבילוי מגוון הכולל פעילות ספורט, טיולי אתגר, נופש ומנוחה בחופים, וזאת לצד הגנה בלתי מתפשרת על הסביבה, ערכי הטבע והמורשת בכינרת ובאגן ההיקוות שלה.

צביקה סלוצקי

מנכ"ל רשות ניקוז ונחלים כינרת

דגיגים במלכוד

דגיגים נלכדו בתוך לגונות קטנות בצד המזרחי של הכינרת

באחד מן הימים החמים של חודש יוני הוזעק אבי אריש, פקח באיגוד ערים כינרת, לעזרה בחילוץ דגיגים שנלכדו

רות מעין

בחוף האון ובשמורת הטבע כורסי שבחוף המזרחי של הכינרת. תופעה מוזרה נגלתה לעיניו: כמויות עצומות של דגיגים נלכדו בבורות, מעין לגונות קטנות. המים העכורים שבבורות, חסרי החמצן, היוו סכנה ממשית לחייהם של הדגיגים.

לדעתו של אבי, הבורות נוצרו מפני שהמפלס עלה לעומת שנים קודמות וכיסה חלקים מן החוף, שהיו גלויים בעבר. הסחף של הגלים מן החוף חזרה למים גרם להיווצרות הבורות. הדגיגים, שכידוע נמצאים במים הרדודים, נלכדו בבורות אלו.

שני פקחים מרשות הטבע והגנים, שגילו את "המלכודות" וחששו לחייהם של הדגיגים הלכודים, ביקשו מפקחי רשות הניקוז לעזור לשחרר אותם.

"בהתחלה פתחנו ערוצים מן הבורות למי הכינרת בטוריות. אחר כך הבאנו מחפרון ופתחנו פתחים רחבים יותר. האירוע הסתיים בסוף טוב - כל הדגיגים השתחררו וניצלו".

נהג בתוך החוף וישלם קנס של 3,500 שקל

נהיגה בתוך חוף בכינרת עלולה לעלות לכם ביוקר, כמה ביוקר? תושב האזור נקנס ב-3500 שקל. הקנס החריג ניתן בבית משפט השלום, אחרי שהאיש לא שילם את הקנס המנהלי שהגישו לו הפקחים

אביב עומר

הנחרצת נגד מפירי חוק המסכנים נופשים בכינרת. הבשורה האחרונה היא שבאיגוד ערים כינרת העבירו הילוך במאבק הלא פשוט הזה: משלב ההתראות לשלב המעשים. לאחרונה הגיש האיגוד כתב אישום לבית המשפט השלום בטבריה נגד ע.ז, תושב אחד הישובים בצפון, בגין נהיגה וחניה בחוף הכינרת.

האיש לא שילם את הקנס המנהלי אשר ניתן לו ע"י פקחי איגוד ערים כינרת, ולפיכך הוחלט ללכת עימו להליכים משפטיים. בית המשפט אכן קיבל את עמדת האיגוד במלואה, ופסק לנאשם עונש תקדימי של 3,500 ₪. יצוין כי התביעה הוגשה ע"י היועץ המשפטי המלווה את איגוד ערים כינרת.

משה הר ציון, מנהל יחידת האכיפה של איגוד ערים כינרת, מסר בהתייחסו לגזר הדין: "הנהיגה בחופי הכינרת חייבת להיפסק. מדובר במפגע בטיחותי וסביבתי, אשר כבר גרם לאובדן חיי אדם ולהרס של ערכי טבע ייחודיים. ירידת מפלס הכינרת חשפה רצועת חוף רחבה, שבה מתקיימת מערכת אקולוגית רגישה המשפיעה על איכות המים. אני מקווה כי גזר הדין ירתיע את הנופשים מלנהוג ולחנות במקומות שאינם מורשים לכך".

איזה כיף לחזור לכינרת. צילום: אבי אריש

מנהל חדש לרשות המים

לאחר חמישה חודשים שרשות המים התנהלה עם ממלא מקום, החליט שר התשתיות, עוזי לנדאו, על מינוי מנהל חדש

שר התשתיות החליט למנות את אלכסנדר קושניר למנהל רשות המים. קושניר נבחר בתום הליך מכרזי ממושך. ועדת האיתור לתפקיד, שבראשה עמד מנכ"ל משרד התשתיות, שאול צמח. העלתה מבין המועמדים השונים את מועמדותם של שניים: אלכסנדר קושניר וד"ר יוסף ענבר, המנכ"ל לשעבר של המשרד להגנת הסביבה.

אלכסנדר קושניר. צילום: רשות המים

קושניר עלה לישראל מאודסה (ברה"מ לשעבר) בשנת 1986, לאחר שנים שבהן היה מסורב עלייה ופעיל בתנועת העלייה של יהודי בריה"מ. הוא בעל תואר שני בהנדסה אזרחית. יש לו היכרות מעמיקה עם משק המים בישראל. הוא כיהן כסמנכ"ל תשתיות אנרגיה ומים במשרד התשתיות הלאומיות, כראש המנהל לפיתוח תשתיות ביוב במשרד התשתיות הלאומיות, כמנהל אגפי תאגידים והנדסה ברשות המים וכן כמהנדס ראשי במנהל המים של השלטון המקומי.

שר התשתיות הלאומיות עוזי לנדאו, אמר: "אין לי ספק שקושניר, עם הניסיון העשיר שלו בתפקידי מפתח בשירות הציבורי, הוא האדם המתאים והראוי ביותר לעמוד בשעה זו בראש המערכת אל מול האתגרים שעוד נכוונו לה".

איגוד ערים כינרת, רשות ניקוז ונחלים כינרת ומינהלת הכינרת מאחלים לאלכסנדר קושניר הצלחה ומקווים לשיתוף פעולה פורה.

צילום: אבי אריש

הגבול הצפ

מצופי הים שהציבו פקחי איגוד ערים כינרת בתוך האגם הלאומי מגדירים גבולות, מסייעים באומדן מרחק ומסמנים מכשולים ימיים. היום כבר אף אחד לא מבין איך אפשר היה להתנהל לפני הצבתם

אביב עומר

כאשר רוצים לתחום שטח על הקרקע, קל להציב גדר או לסמן היכן עובר הגבול, אבל מה עושים כשצריך להגדיר

גבולות בתוך המים?

כאשר קם איגוד ערים כינרת צצה הבעיה, ועלה הצורך להגדיר את גבולות אחריות האיגוד, 300 מטר מקו החוף. באיגוד מצאו פתרון לבעיה.

הפתרון היה הצבת מצופים במקומות אסטרטגיים, לפי מדידה מדויקת של קו אווירי. ביוני 2009 הוצבו 17 מצופי ים על מנת לסמן מכשולים ימיים, וכאמור - להגדיר את תחום השיפוט. נהוג לחשוב שהאיגוד אחראי רק על החופים. אכן, עיקר פעילותו היא על הקרקע, אך האיגוד רשאי להפעיל סמכות גם בתוך 300 מטר מקו החוף, דהיינו בתוך המים.

מצופי הים הפכו לחלק בלתי נפרד מהנוף בשנתיים האחרונות, והם מהווים כלי עבודה חשוב לפקחים, אבל לא רק להם: נופשים ותיירים נעזרים במצופים כדי לאתר את מיקומם; גם מלאכתם של הדייגים הפכה קלה יותר הודות למצופי הים הקבועים, שדרכם ניתן להתעדכן באומדן מדויק של המרחק מנקודה לנקודה.

על כל מצוף שני בסדר עוקב הותקן "נצנץ סולארי", שנטען במשך היום ומצננץ בלילה, על מנת שניתן יהיה להבחין במצוף גם בשעת חושך.

פקח איגוד ערים כינרת, אבי אריש, אומר - שהמצופים דורשים תחזוקה מתמדת. הפקחים מגיעים אליהם אחת לכמה זמן כדי לנקות אותם, או להחזירם למקומם, אם מסיבה כלשהי הם זזו.

התחזוקה השוטפת נדרשת גם בשל לקחי העבר: חלק גדול מהמצופים של משרד התחבורה, שהותקנו לפני שנים רבות, הם שבורים, או שאינם מונחים במיקומם המקורי.

"המצופים עשו סדר", אומר אריש, "היום כבר לא מבינים איך אפשר היה להתנהל בלעדיהם. זו הייתה החלטה מעולה להתקין אותם, ועכשיו צריך רק לדאוג שהם יישארו. את זה אנחנו נדאג לעשות".

"דמעה על לחיו של העולם" נ. אלטרמן

הכינרת וכל נתיבותיה

המשורר נתן אלטרמן כינה את הכינרת "דמעה על לחיו של העולם". מילים אלו מבטאות את יופיה של הכינרת על רקע החיים הקשים של האנשים המיוחדים, שבנו את יישובי עמק הירדן במשך יותר ממאה שנים

רות מעין

לפני יותר משלוש שנים הוחלט ביד בן צבי, מועצה אזרית עמק הירדן ואיגוד ערים כינרת, להוציא ספר על הכינרת ועל מסלולי הטיולים והאתרים המקיפים אותה. ד"ר אייל מירון, עורך הספר, פנה לכותבים המתמחים בתחומים שונים סביב הכינרת - ארכיאולוגיה, היסטוריה, תולדות ההתיישבות, דתות, טבע ונוף, מסלולי טיולים ועוד. בין הכותבים והמפיקים היו גם אנשים מעמק הירדן ועובדי רשות ניקוז כינרת ומינהלת הכינרת - מוקי צור, יצחקי גל, יעל סלע וניסים אסבן.

תהליך כתיבת הספר והוצאתו לאור ערך כשלוש שנים, לדבריו של ד"ר מירון: "אנחנו יסודיים, איסוף החומר, הבקרה על הכתוב וההגהה הם תהליך ממושך". המוצר המוגמר - הספר "הכינרת וכל נתיבותיה" - אכן מצדיק את הזמן והמשאבים שהושקעו בהכנתו.

כתיבת המסלולים הופקדה בידי טובי החוקרים והעובדים עם יד בן צבי בהדרכת מטיילים באזור. כתיבתם מצטיינת ברמה מדעית גבוהה לצד היכרות עם תוואי המסלול וקשייו, שפה קולחת ויכולת להציג זווית ראייה ייחודית, שהתגבשה במשך שנים רבות של מחקר וניסיון בטיולים בשטח, כל המסלולים נבדקו בפועל.

המסלולים והמפות שבספר מפורטים וקלים להתמצאות. המחקרים והסיפורים על האתרים השונים מרתקים ומעוררי עניין. הצילומים המלווים את הכתוב מרהיבים. כל אדם הרוצה לטייל באתרים השונים סביב הכינרת יכול לרכוש עליהם ידע מהספר ולהגיע אליהם במסלולי הטיול המתוארים בו.

יוסי ורדי, ראש המועצה האזורית עמק הירדן ויו"ר

איגוד ערים כינרת, דרבן את הפקת הספר לאורך כל הדרך. איגוד ערים כינרת השקיע כספים ותמך בהוצאת הספר לאור. עומר כהן, מנהלה דאז של מחלקת התיירות במועצה האזורית עמק הירדן; התאחדות המלונות בטבריה ועוד - סייעו ותמכו בהפקת הספר "הכינרת וכל נתיבותיה".

ביום ד', 4.5.2011, התקיים בבית גבריאל שעל שפת הכינרת טקס ההשקה של הספר. הטקס הופק על ידי יד בן צבי ומחלקת החינוך וההסברה ברשות ניקוז כינרת. קבוצת מטיילים מיד בן צבי, ששהתה באזור וסיירה בסובב כינרת במשך יומיים, הגיעה בערב לטקס. כמו כן הוזמנו לבית גבריאל אנשים מהסביבה ו"אוהבי הכינרת". בכניסה חולקו למשתתפים תיקי בד תכולים עם הכתובת "חייבים לשמור על הכינרת שלנו" ובתוכו הספר "הכינרת וכל נתיבותיה".

יוסי ורדי, ראש המועצה האזורית עמק הירדן ויו"ר איגוד ערים כינרת, בירך את המוזמנים לטקס והודה ליד בן צבי על היוזמה להוצאת הספר, לצוות הכותבים ולעורך ד"ר אייל מירון. הוא דיבר על חזון הכינרת המתורגם בימים אלו לתוכנית עבודה, על ביקור בכינרת וחשיפת האוצרות הגלומים בכינרת, בחופיה ובאתרים הסובבים אותה.

ד"ר צבי צמרת, לשעבר מנהל יד בן צבי שספרי הספורים בא"י נולדו עפ"י חזונו, אמר אף הוא דברי ברכה. מוקי צור ויוסי סטפנסקי, מן הכותבים בספר, הרצו על נושאים שונים הקשורים בכינרת ובסביבתה. הקהל שנכח בטקס ההפקה התבשם מן הדברים וחש ביתר שאת את אהבתו לימת הכינרת הכחולה ולחופיה.

כל עם ישראל מוזמן לקנות את הספר היפה והמעניין, לטייל באזורנו וליהנות מכל האוצרות המוצעים לו.

צילומים: וידאו ברק

מוקי צור

להקת הזמר של עמק הירדן

נדב לסרי

גוזם מומחה מטעם משרד החקלאות

כריתות מורכבות | עיצוב עצים | גיזום דקלים | עצים להסקה
עצי זית להעתקה | מנסרת עצים גושניים | ביטוח מלא

רמות נפתלי | 050-5657070 | 04-6817113

חירום 24 שעות נדב: 050-5657070

האור בקצה המנהרה

הנדסה מנצחת: רשות ניקוז כינרת בשיתוף המועצה האזורית גולן ומשרד התחבורה השלימו הקמת מעבר תת קרקעי בין היישובים חיספין ורמת מגשימים בגולן, 3 מטר מתחת לפני האדמה, באזור רווי מים. הפתרון שנמצא הצליח לאפשר קשר בין שני היישובים שיהפכו בעתיד לגוש אחד. בניגוד למעברים אחרים מסוג זה, המנהרה מוארת משני צידיה ומותאמת למעבר של נכים

בצילום: ח"כ ציון פיניאן, אלי מלכה, יצחק זוכמן, השר ישראל כץ, צביקה סלוצקי ומיכה גולדמן.

שורת דיונים מקצועיים ובחינת מספר חלופות, הוחלט ליצור מנהרה מתחת לכביש 98. ברשות הניקוז החלו לפתור את בעיית המים: מי הנגר העילי הורחקו מהמעבר על ידי תעלה עוקפת. מי התהום נוקזו למוביל תת קרקעי, אשר נפרס לאורך מספר מאות מטרים, דרומית לנחל נוב. בנוסף, דאגו ברשות הניקוז לגיבוי באמצעות מערכת שאיבה, אשר מיועדת לקלוט את מי הנגר העודפים (מים שלא נקלטו בקרקע) במידה ויהיו כאלה, כך שהמעבר יהיה בטיחותי לחלוטין. המעבר מותאם לנכים, לעגלות ילדים ולאופניים, כיוון שהוא נבנה ללא מדרגות. מהנדס רשות ניקוז ונחלים כינרת רן מולכו, אמר בהתייחסו לפרויקט: "מדובר בפתרון הנדסי אידיאלי. לכאורה, ישנה בעייתיות בבניית מעבר תת קרקעי בעומק 3 מטר מתחת לפני האדמה באזור שהוא רווי במים לאורך השנה כולה. עם זאת, הפתרון הגרביטציוני שמצאנו עובד בצורה מושלמת, ונוכח האופציות האחרות שעמדו על הפרק - החלופה שנבחרה נותנת תשובה הנדסית ונופית מעולה, והתוצאה מעוררת השתאות".

אביב עומר על פניו, נראה שבניית מעבר תת קרקעי בין היישובים חיספין ורמת מגשימים בגולן היא משימה בלתי אפשרית - כיוון שהאזור רווי מי תהום גבוהים, וישנה בעיה הנדסית חמורה שאינה מאפשרת חפירת מעבר בטוח. אלא, שכאן נכנסו רשות ניקוז ונחלים כינרת ומועצה אזורית גולן לתמונה. בסופו של דבר הוקם מעבר לתפארת, שמשרה אוירת ביטחון על המשתמשים בו בזכות העובדה שהוא מואר תמיד, ומקצהו האחד ניתן לראות את האור בקצה השני. בניית המעבר נדרשה בגלל התפתחות היישובים. ההרחבות הקהילתיות בהם מתפתחות כל העת, והיישובים פשוט מתקרבים זה אל זה בקצב מהיר במיוחד. על פי התוכנית, בעתיד יתחברו שניהם לסוג של גוש אחד. בשל כך נוצר הצורך להקים מעבר תת קרקעי, שיאפשר רציפות בין שני היישובים. בחיי היום-יום הקהילות מעורבות זו בזו: במפגשים חברתיים, במבני ציבור, במוסדות החינוך. במועצה האזורית גולן ובמשרד התחבורה, יזמי התוכנית, הבינו שבמציאות כזו יהיה החיבור המתאפשר רק באמצעות כלי רכב הוא אבסורדי. אבל, כאמור, עלתה בעיה: כיצד חופרים מעבר למרות מי התהום? לאחר

בניית המעבר נדרשה בגלל התפתחות היישובים הסמוכים זה לזה: ההרחבות הקהילתיות בהן מתפתחות כל העת, והיישובים פשוט "מתקדמים" זה אל זה בקצב מהיר במיוחד. על פי התוכנית, בעתיד יתחברו שניהם לסוג של גוש אחד

לכאן הגענו

כך התחלנו

2011 1937

74

שנה טובה

דפוס כנרת חוגג 74 שנים ומזה רק אתם מרויחים...

ממכונות הבלט הראשונות למערך דפוס מתקדם וממוחשב הכולל את כל השרות תחת קורת גג אחת. מכונות דפוס מתקדמות מהמובילות בעולם, מערכות קדם דפוס ודפוס דיגיטלי - וכל זה עם השרות והאיכות לאורך שנים

דפוס כנרת

אזור תעשייה טבריה עלית ת.ד. 3536, מיקוד 14130 טל' 04-6797777, פקס' 04-6797772, kineret@017.net.il

קיץ משפחתי - רק ב"מעגן עדן!"

מעגן עדן כפר נופש לחוף הכנרת

המקום הכי יפה בכנרת הקסומה, עם אווירה כפרית פסטורלית, מדשאות מוריקות, ונוף מרהיב

ב"מעגן עדן" מצפים לכם: בריכות שחיה, מועדון שייט, יחידות נופש משפחתיות וחדרים זוגיים, מועדון ילדים, פינת חי קיבוצית - כיף אמיתי לכל המשפחה

בברכת שנה טובה
וברכות גשמים

מעגן עדן
חופשה נהדרת
לחוף הכנרת

www.maagan.com • להזמנות בטלפון: 04-6654400 • או בדוא"ל: maaganhv@netvision.net.il

יצוב קמפיונריות ע"י גותלי | www.i-studio.co.il

פקחי מינהלת הכינרת הצליחו להפריד בין סולר למים בעזרת ציוד מיוחד

כתמי סולר שצפו על פני המים במרינה נוקזו מהכינרת בעזרת כלי ייחודי, אשר סופג חומר שומני ומצליח "לשלות" אותו מתוך המים. זהותו של המזהם ידועה, אך כיוון שאין עדויות - לא ניתן כרגע להגיש נגדו כתב אישום. עם זאת, מנהל מחלקת הפיקוח במינהלת הכינרת, יהודה ניצני, הבטיח "לפקוח עליו עין"

כמות הסולר הגדולה שצפה על פני המים, ככל הנראה זלגה מאחת מספינות התיירות ששטות בכינרת. למרבה המזל, הסולר נשאר "לכוד" בגבולות המרינה ולא התפזר לאגם הפתוח

אביב עומר

המצב האידיאלי במאבק נגד גורמים שמזהמים את הכינרת הוא לעצור את הזיהום, עוד לפני שהוא חוזר למים, בשלב הראשוני שלו. אבל, מתברר שבפעולה נכונה ונמרצת ניתן לפעמים לתקן דברים, גם כאשר זה נראה לכאורה מאוחר מדי, ולנקז זיהום אחרי שהוא כבר חזר למים.

מדובר באירוע שהתרחש לאחרונה. מנהל מחלקת הפיקוח במינהלת הכינרת, יהודה ניצני, קיבל לפתע טלפון שהודיע על כתמי סולר גדולים במרינה בטבריה. ניצני הגיע לשם עם צוות מקצועי ואיתר מייד את מקור הזיהום - כמות גדולה של סולר שצפה על פני המים, וככל הנראה זלגה מאחת מספינות התיירות ששטות בכינרת (ישנן כ-15 כאלו). למרבה המזל, הסולר היה "לכוד" בגבולות המרינה. הוא לא התפזר, ולכן ניתן היה לפעול בשטח קטן יחסית. פחות מזל ויותר הכנה נכונה ניתן לזקוף לזכות זה שבמינהלת הכינרת הצטיידו בציוד לספיגת חומר שומני מתוך המים: כלי שנראה כמו קלקר ארוך, ונזרק למים על מנת לאצור בתוכו את הסולר. כאשר הפעולה הושלמה, הכלי הופך מלבן לשחור. בזכות טכנולוגיה מתקדמת ניתן להפריד בין מים לסולר ולשאוב רק את הסולר.

באירוע זה נדרשה לפקחים רק סירה, וזאת גויסה מיד מאחד המתנדבים שאיתו עומד ניצני בקשר.

אחרי עבודה מאומצת אשר התרכזת בעיקר בדפנות המרינה, שם הצטבר הסולר בגלל הזרמים בשעות הללו, הצליחו ניצני ואנשיו לספוג את מרבית הסולר.

טוב שעשו זאת: סולר הצף על פני מים איננו גורם רק לזיהום וריח רע, הוא גם ממית דגים, צמחים ובעלי חיים אחרים שמתרבים במים. הסולר, למעשה, חוסם את החמצן בתוך המים, ולכן הוא מסוכן לאוכלוסיית בעלי החיים בכינרת.

מייד לאחר סיומו המוצלח של המבצע החל ניצני ללקט פרטים אודות האירוע במטרה להתחקות אחרי זה שגרם לזיהום ולהעמידו לדין. יהודה ניצני, הנחשב לאיש מקצוע ותיק ומוערך, גילה מייד במי מדובר - אולם ה"מקור" שלו סירב להעיד נגד זה שגרם לזיהום, מפני שהם בקשרי עבודה. לפיכך לא ניתן כרגע להגיש כתב אישום נגד המזהם, אולם ניצני הבטיח כי הוא "שם עליו עין" באומרו:

"ראוי שבעלי ספינות יקפידו הקפדה יתרה על הצורך לשמור ולא לזהם את האגם, כיוון שהתוצאות עלולות להיות קשות מאוד. אנחנו לא נקל ראש ונתייחס בחומרה רבה, אם יהיו לנו הוכחות נגד מישהו שמשליך סולר באגם".

צילומים: ארז נוימן

חוף צאלון יורחב וישודרג

חופי הכינרת גדושים בנופשים ובמתרחצים בסופי שבוע, בחגים ובחופשת הקיץ. ישנה דרישה מוצדקת של קהל הנופשים המגיע לימה לעוד שטחי חניון, לעוד פיסות חופי רחצה מוכרזים ולעוד מתקנים ושירותים מתאימים. הדרישות של הציבור מגיעות לאוזני העושים במלאכה באיגוד ערים כינרת וברשות ניקוז ונחלים כינרת, והם פועלים כדי לדאוג לאינטרסים של המוני ישראל

דנה בכר

מהנדסת אגף סובב כינרת

איגוד ערים כינרת קיבל לידייו את חוף צאלון, שרוב שטחו מוגבל לפיתוח מפני

שהוא נמצא בבעלות פרטית.

תוכניות שכבר אושרו במועצת האיגוד מיועדות ליצור יחידת חוף תפעולית רחבה יותר, שתכלול חוף מוכרז מותר לרחצה, ושתהיה עצמאית מבחינת דרכי הגישה והתשתיות. עם קבלת התקציב הדרוש - מיליון שקל - ייהנו בקיץ הבא הנופשים מחוף מורחב ומשודרג

בשנתיים האחרונות, מאז הוקם איגוד ערים כינרת, הופעל חניון חוף צאלון שבמזרח הכינרת בהפעלה עצמית ע"י איגוד ערים כינרת במתכונת של חניון פתוח, כאשר האיגוד סיפק את שירותי התחזוקה והניקיון לטובת ציבור הנופשים.

מעטים יודעים שרוב שטחו של חניון צאלון נכלל בתוך שטחים בחכירה פרטית, שטחים אשר מיועדים לקמפינג ומלונאות. למעשה, השטח אשר מתופעל כיום ע"י האיגוד - הינו האזור הצפוני של המתחם, כ-20 דונם בלבד.

מלבד לשטח המצומצם, דרך הגישה הנוכחית לצאלון עוברת בתוך שטחי החכירה הפרטיים, ואפילו אספקת החשמל לחוף הינה מתוך שטחים פרטיים אלו. בנוסף, כמעט חצי מחניות החניון ממוקמות אף הן בשטחים החכירה הפרטיים, כאשר בחניון צאלון אשר בתפעול האיגוד ישנן כ-150 חניות בלבד.

נוסף על כך, רצועת החוף שבחזית חניון החוף אסורה לרחצה עפ"י חוק, כאשר חוף הרחצה הקרוב ביותר המוכרז כמותר לרחצה ממוקם בחוף גולן, מערבית

ל"לונה גל", כ-350 מ' צפונה.

על-מנת ליצור יחידת חוף תפעולית רחבה יותר, שתכלול חוף מוכרז מותר לרחצה, ושתהיה עצמאית מבחינת דרכי הגישה והתשתיות - קודמו באיגוד ערים כינרת תכניות להרחבת חוף צאלון.

מצפון לחוף אותר שטח ריק של כ-25 דונם - חורשת אקליפטוסים, אשר משמשת לקמפינג לא מוסדר עבור נופשים שמגיעים רגלית בעיקר מחוף גולן. שטח זה יצורף לחוף צאלון ליצירת מתחם רחב יותר. בחזיתו יהיה חוף רחצה ציבורי שישתרע מצאלון בדרום ועד חוף דוגית בצפון.

תכניות האיגוד כוללות הסדרת דרך גישה ציבורית חדשה לחוף (שלא מתוך שטחי החכירה הפרטיים); הסדרת חניות עפר ומצעים; אזורי קמפינג ופינות ישיבה, שחלקן מיועדות לנכים; גינות; הכרזת חוף מותר לרחצה במרכז השטח; טיפול בצמחיה הרבה אשר פשטה סמוך לקו המים ומונעת את גישת המתרחצים למים; הצבת סוכת הצלה תקנית והסדרת תשתית חשמל ותאורה חדשה. נבדקת אף האפשרות לספק לנופשים שירותי גלישה באינטרנט אלחוטי.

היקף ההשקעה הנדרשת בחוף הינה כמיליון שקלים. תכניות אלו אושרו במועצת איגוד ערים כינרת ויבוצעו בכפוף לקבלת אישור תקציבי מיד בסיום עונת הרחצה הנוכחית, כך שבעונת הרחצה 2012 יוכל האיגוד לפתוח את החוף המורחב לציבור הנופשים. כבשנים קודמות, חוף זה יתופעל בהפעלה עצמית ע"י איגוד ערים כינרת.

מעטים יודעים
שרוב שטחו
של חניון
צאלון נכלל
בתוך שטחים
בחכירה
פרטית.
שטחים אשר
מיועדים
לקמפינג
ומלונאות,
ולמעשה,
השטח אשר
מתופעל כיום
ע"י האיגוד
ואשר נותר
מצאלון
שכולנו הכרנו
- הינו האזור
הצפוני של
המתחם, כ-20
דונם בלבד

צילום: bgil צילומי אוויר

בא לבקר - מבקר פנים חדש לאיגוד ערים כינרת

אלי דהאן, שהוא גם רואה חשבון, גם כלכלן וגם עורך דין, נבחר מבין 36 מועמדים לכהן כמבקר פנים באיגוד ערים כינרת. הפרויקט הראשון שלו הוא הכנת דוח על היערכות האיגוד לקראת עונת הרחצה. האג'נדה שלו: "מבקר פנים לא אמור לחפש חלילה מריבות אלא לעבוד לטובת המערכת, לייעל, לשפר ולתקן"

איגוד ערים כינרת יעבוד מעתה תחת עיניו המפקחות של מבקר

אביב עומר

פנים, כפי שמחייב החוק.

לאחרונה פרסם האיגוד מרכז לתפקיד, ומבין 36 מועמדים נבחר אלי דהאן - כלכלן, עורך דין ורואה חשבון בעל ניסיון רב.

היקף עבודתו של דהאן הוא "רבע משרה", אולם חשיבותו רבה: כמבקר עליו להאיר, לתקן ולכוון את הפעולות הנעשות באיגוד.

אלי דהאן. צילום: ניצן אדרי

דהאן אמור להוציא תחת ידיו דו"ח קבוע מידי כמה חודשים בנושא ספציפי שאותו יחליט לבדוק. בימים אלה הוא כבר עמל על בדיקה יסודית בעניין הראשון שמיקד את תשומת ליבו: ההיערכות

לקראת עונת הרחצה.

במסגרת הבדיקה המבקר מגיע פיזית לחופים הנמצאים באחריות האיגוד כדי לבחון מקרוב את הנעשה בשטח, ובנוסף עורך שיחות וראיונות עם האנשים העוסקים בנושא הדו"ח, כאמור, יהיה מוכן תוך כמה חודשים.

"אני מרגיש שליחות גדולה", אומר דהאן, "נכנסתי לנושא ברצינות ובכובד ראש, כפי שאני עושה בכל עבודה. כעבור תקופה קצרה הרגשתי את החשיבות הרבה והערך הציבורי הנוסף לעומת פרויקטים אחרים שלי. הרי נושא הכינרת הוא מאוד חשוב לכולנו, הוא בנפשנו ממש, וראוי שכך גם נתנהל כלפיו. חשוב לי לציין שהביקורת שלי נועדה לשפר, לתקן ולכוון על מנת שדברים יתבצעו כהלכה לטובת כולם. מבקר פנים איננו אמור לקנטר או לחפש חלילה מריבות, אלא לעבוד לטובת המערכת. התרשמתי מהרצינות של חברי האיגוד וגם מהמקצועיות של הזרוע הביצועית, רשות ניקוז ונחלים כינרת."

רשות ניקוז ונחלים כינרת

עבון

ויקטור ויגאן

מסורת של אמינות

אל קפא אקומויטנו ואל בית ישראל
שנכ טובה וחם שמת

כל ענפי הביטוח

- ביטוח חיים ומנהלים
- פנסיה
- ביטוחי בריאות
- ביטוחי דירות ורכב
- ביטוחי עסקים

דפוס נורת 04-6797777

רח' אילת 1 בנין המילניום קומה א' טבריה
טל. 04-6721688, פקס. 04-6722985
אתר האינטרנט שלנו: www.abo.co.il

אחים אבו ג'בל בע"מ

החברה עוסקת בביצוע עבודות עפר, פיתוח ובניה ביצוע כל סוגי המערכות והתשתיות התת קרקעיות סלילת כבישים ועבודות אספלט בניית מפעלים ועבודות בטון פיתוח שכונות והרחבות קהילתיות בניית והקמת מיכלי אגירה למים עבודות תיעול וניקוז

דפוס כנרת 04-6797777

מתחייבים בשרות מקצועי ואמין

מעל 20 שנות ניסיון וביצוע

מג'דל שמש רמת הגולן ת.ד. 1255 מיקוד 12438
טל' 04-6907628 פקס' 04-6907128

מכון התקנים הישראלי

אחים אבו ג'בל בע"מ

אנו פועלים להגברת פעולות האכיפה ואף מממנים חלק מיחידות האכיפה הפועלות באזור הכינרת

ראיון עם השר להגנת הסביבה, גלעד ארדן

בראש הוועדה עמד סמנכ"ל האכיפה של המשרד להגנת הסביבה. הוועדה המקצועית המליצה למשרד החקלאות על הפעולות לאיסור על דיג בכינרת, ביניהן:

1. איסור הדיג בכינרת בתקופת ההתרבות של הדגה, דהיינו: ממחצית אפריל עד מחצית אוגוסט בכל שנה.
2. צמצום באמצעים בלתי-פוגעניים של נוכחות הקורמורנים בסביבת האגם במשך החורף.
3. התניית פעולות הדיג בשימוש ברשתות עמידה, שקוטר ה"עין" שלהן הינו 80 מ"מ ומעלה. יש להקפיד על האורך והשטח הכולל של הרשתות, לפי קביעת אגף הדיג, כדי למנוע דיג יתר.
4. נקיטת יד תקיפה, תוך שימוש בכל אמצעי האכיפה האפשריים, למניעת הרעלות דגים בכינרת, לרבות בקשה לעונשים מרתיעים על ידי בתי המשפט.
5. אכלוס הכינרת בדגיגי אמנון הגליל בגודל של 15 גרם ומעלה ובכמות של מיליון וחצי דגיגים בכל שנה. האכלוס יעשה בחודשים אפריל-מאי בלבד. האכלוס יעשה באמצעים שיימנעו את טריפת הדגיגים על ידי שפמונים.

6. בנוסף, על מנת להגיע לממשק דיג בר קיימא, השומר על המגוון הביולוגי ואיכות המים בכינרת, יש להרחיב מיידית את המחקר והניטור הקיים, תוך הקצאת תקציבי מחקר ראויים, לרבות: ניטור ההשפעות של כל אחת מפעולות הממשק, המומלצות ע"י הוועדה, על המערכת האקולוגית בכינרת. ניתוח איכותי וכמותי של אוכלוסיות הדגים הקיימות בה. מיפוי אזורי ההטלה המועדפים, ותלותם במפלסי המים באגם. בחינת הרגלי תזונה של הדגים למיניהם באגם. בחינת הרגלי תזונה של הקורמורנים והשלכותיהם על הדגה. הוועדה הדגישה, כי שמירה על מפלסי מים גבוהים בכינרת חיונית לשמירה על האגם כמערכת אקולוגית בריאה ומתפקדת. ברצוני להדגיש, כי אימוץ כל המלצות הוועדה וביצוען באדיקות ובאכיפה מוחלטת (שהינה

עם סיומה של שנת תשע"א ותחילתה של שנת תשע"ב ענה השר להגנת הסביבה, גלעד ארדן, על שאלות הקשורות באגן ההיקוות של הכינרת בכלל ובכינרת עצמה בפרט.

למשבר המים יש השלכות מרחיקות לכת גם על הכינרת. האם לדעתך מדינת ישראל מתמודדת היטב עם המשבר?

מדינת ישראל מתמודדת עם משבר המים האזורי הקיים ככל שביכולתה, אולם מעט באיחור. מתקני ההתפלה המוקמים כיום, היו אמורים להיות מוקמים לפני כעשור. כמו כן, יש להקים מאגרי קולחין שיוכלו לאגור את עודפי הקולחין המיוצרים כיום ובכך לחסוך מיליוני קוב של מים מדי שנה. האם, לדעתך, עם השלמת הקמת מתקני ההתפלה יש להפסיק את שאיבת המים בכינרת? הכינרת מספקת כיום כשליש ואף פחות מכמות המים שאותה אנו צורכים. התפעול השוטף מדי שנה צריך לאזן בין הצורך להקטין את השאיבות מהכינרת עד למינימום, לבין שמירה על מפלסים גבוהים באקוויפרים השונים.

משרדך מעורב באופן מעמיק בפעולות איגוד ערים כינרת. מהיכרותך עם האתגרים העומדים בפני האיגוד, כיצד ניתן להחזיר את אמון הנופש הישראלי בכינרת?

המשרד מעורב בפעולות איגוד ערים כינרת. נציגת המשרד, ד"ר סיגל בלומנפלד, הינה חברה בדירקטוריון שהוקם על פי חוק הסדרת הטיפול בחופי הכינרת, 2008. מעבר לכך, המשרד להגנת הסביבה מעורב הן מקצועית והן תקציבית בפעולות חינוך והסברה נרחבות על מנת לשנות את דפוסי ההתנהגות של הנופש הישראלי ולהחזיר את אמונו בכינרת. אחת מההשפעות הישירות של מיעוט הגשמים הוא המחסור ההולך וגובר בדגה בכינרת. משרד החקלאות יזם תהליך לצמצום הדיג באגם. מהי עמדת המשרד להגנת הסביבה בנושא? עמדת משרדי בנושא מתבססת על המלצות הוועדה לבחינת משטר הדיג בכינרת והשפעתו על איכות המים והמגוון הביולוגי של האגם.

השר ארדן בביקור בכינרת. צילום: וידאו ברק

הכינרת מספקת כיום כשליש ואף פחות מכמות המים שאותה אנו צורכים. התפעול השוטף מדי שנה צריך לאזן בין הצורך להקטין את השאיבות מהכינרת עד למינימום, לבין שמירה על מפלסים גבוהים באקוויפרים השונים

השר ארדן. פסולת והשלכתה הן מכת מדינה ויש להתמודד עם התופעה. צילום: ששון תירם

אהרון ולנסי, יוסי ורדי, צביקה סלוצקי והשר גלעד ארדן. צילום: וידאו ברק

היום, יותר מתמיד, ברורה השפעת החינוך בגיל הרך על הטמעת מסרים לשמירה על הסביבה. רשות ניקוז ונחלים כינרת והמשרד להגנת הסביבה מקיימים מזה מספר שנים תוכנית חינוכית ייחודית להטמעת החשיבות של השמירה על אגם הכינרת. האם המשרד רואה בנושא החינוך כלי מרכזי לפעילותו?

המשרד בהחלט רואה בנושא החינוך כלי מרכזי. לכן, הוא משקיע משאבים רבים בתוכנית משותפת עם משרד החינוך להטמעת הנושא הסביבתי בתוך מערכת החינוך כולה, מהגיל הרך, דרך בית הספר היסודי, חטיבות הביניים והתיכונים וקמפוסים שונים.

לצד פעולות ההסברה הענפות בהן מעורב המשרד להגנת הסביבה, מדוע הוא אינו יוזם פעילות אכיפת חוק הניקיון על הנופשים בחופי הרחצה בכינרת?

אנו פועלים להגברת פעולות האכיפה, ואף מממנים חלק מיחידות האכיפה הפועלות באזור. כיום סביב הכינרת פועלות חמש יחידות פיקוח ואכיפה: היחידה של מינהלת הכינרת, היחידה של איגוד ערים כינרת, יחידת משמר אזרחי איכות סביבה - יחידת המתנדבים "משמר הכינרת" של משטרת ישראל (במימון המשרד), יחידת "עיטם" של רשות הטבע והגנים (במימון המשרד) והמשטרה הירוקה. מעת לעת כל הגורמים האלה אוכפים את חוק הניקיון סביב הכינרת.

ברצוננו לאחל לך עוד שנה ברוכת הישגים.

שנה טובה לנופשים בכינרת ולכל עם ישראל.

רציונאלית) יתנו מענה ראוי לירידה החדה בשלל הדייג, בפרט באמנון הגליל, באופן שיאפשר שמירה על המגוון הביולוגי ואיכות המים במקביל להתאוששות הדגה באגם ולהבראת הכינרת על כלל מרכיביה.

בנוסף המליצה הוועדה, כי יישום המלצותיה ילווה ע"י ועדה מדעית מקצועית מלווה.

אחת הבעיות הקשות שאיתן מתמודדות רשויות ניקוז ברחבי הארץ היא השלכת פסולת בניין בשטחים פתוחים ולצד ערוצי נחלים. פסולת זו גורמת למפגעים סביבתיים קשים. האם יש למשרדך תוכנית להתמודדות עם הנושא?

פסולת בניין והשלכתה במרחב הפתוח הן "מכת מדינה", ויש להתמודד עם התופעה הנ"ל באופן נמרץ. לצורך כך הוקמה יחידה חדשה של אכיפה - יחידת "יהלום" - המופעלת ישירות ע"י סמנכ"ל אכיפה במשרד להגנת הסביבה. תפקידה הוא להתמודד מול התופעה המכוערת של השלכת פסולת בערוצי הנחלים ובשטחים הפתוחים. מעבר לכך, המשרד פועל ביחד עם רשויות הניקוז לשיקום נחלים בפרויקטים שונים. הללו כוללים, בראש ובראשונה, הוצאת מפגעים ופסולת מערוצי הנחלים.

בנוסף, המשטרה הירוקה במשרד להגנת הסביבה פועלת בכל הארץ מול משליכי פסולת ברשות הרבים ונוקטת אמצעים במלחמה מול משליכי הפסולת: מתן ברירות משפט, פתיחת תיקי חקירה, החרמה של כלי רכב מהן הושלכה הפסולת, איסורי שימוש, הוצאת צווי ניקוי.

אימוץ כל המלצות הוועדה וביצוען באדיקות ובאכיפה מוחלטת (שהינה רציונאלית) יתנו מענה ראוי לירידה החדה בשלל הדייג, בפרט באמנון הגליל, באופן שיאפשר שמירה על המגוון הביולוגי ואיכות המים במקביל להתאוששות הדגה באגם ולהבראת הכינרת על כלל מרכיביה

התוכנית המהפכנית לפיתוח בחופי הכינרת

תוכניות המתאר העתיקות של חופי הכינרת כבר מזמן לא רלוונטיות: הן יוצרות מצב אבסורדי שלא מאפשר לטפח ולבסס חופים מודרניים באופן חוקי. בחלק מהחופים לא ניתן לבנות אפילו סוכת מציל, או שירותים ציבוריים. בתמיכת אגף התקציבים באוצר נוסדה וועדת היגוי שמכינה תוכנית מפורטת, אשר תאפשר שינוי נרחב בחופים לטובת הציבור. אפשר כבר לבנות על זה: עד אמצע השנה הבאה ניתן יהיה להתחיל בפיתוח המואץ

לתחילת פעולתו של האיגוד, נעשתה עבודת הכנה שתכליתה הייתה למפות את הבעיות, המטרות והיעדים של ניהול חופי האגם. העבודות והתוכניות הרעיוניות שעלו בשנה שקדמה להקמת האיגוד מהווים את התשתית הפרוגרמטית, שעליה נשענת פעולתו של האיגוד.

אחד הנושאים המרכזיים והחשובים, שמהווה חסם עיקרי לניהול חופי הכינרת, הוא נושא התכנון. לא ניתן לתכנן את פיתוח וטיפול החופים מפני שתוכניות המתאר האזוריות, הארציות והמקומיות של מרחב חופי הכינרת אינן תוכניות המאפשרות פיתוח מתאים.

כדי להסביר בקצרה את התכנון הלקוי שקיים ניקח, לדוגמה, את חופי דרום מערב הכינרת: צינברי, ברניקי ושקמים. אלו חופים שמשתרעים משוליה הדרומית של העיר טבריה ועד תחום המושבה כינרת. מצידם המערבי ממוקם כביש 90 (כביש טבריה - צמח) ומצידם המזרחי קירות התמך, שנבנו בתחילת שנות השמונים כדי להרחיב מעט את רצועת החוף ולהגן את הכביש מפני כרסום הגלים. המרחק בין שפת הכביש לבין שפת האגם הינו כ-50 מטרים ובמספר מקומות אף פחות מכך. כביש טבריה - צמח הינו כביש ברמה ארצית. תחום הדרך שלו מוכרז בפקודת הדרכים והמסילות לרוחב של 50 מ' (25 מ' מכל צד של ציר הכביש). מצד שני, תוכנית המתאר הארצית הקיימת לחופי הכינרת (תמ"א 13) מתירה בנייה בתחום החופים רק במרחק של 50 מ' מקו המים המכסימלי (209 - מ'). שתי ההגבלות הללו יוצרות מצב שלא ניתן להקים שום מבנה בחופים הללו, אפילו לא מבנה שירותים. כל המבנים שהוקמו במקום אינם חוקיים ודינם הריסה (אגב, מבנים פיראטיים אכן נהרסו לאחרונה ע"י מינהל מקרקעי ישראל).

ברור לכל, שמצב זה הוא מצב בלתי אפשרי אם מתכוונים לתכנן ולפתח מערכת חופים ציבוריים לרווחת הציבור. חוף ללא סוכת מציל,

המצב המוזנח של החופים הציבוריים

אינ' ג'ורא שחם

הנדסת משאבי סביבה ומים

סביב הכינרת לא קרה ביום אחד. שנים רבות של הזנחה שלטונית הביאו רבים מהחופים לקריסה ממש.

החופים התמלאו במבנים פיראטיים מכווערים, היה כשל ניהולי של הרשויות באיסוף האשפה, ולא היה פיקוח יעיל על תחזוקת מתקני החוף שהושחתו על ידי פורעי חוק ללא יכולת אכיפה יעילה.

למפגעים אלו נוספו בעשור האחרון גם מפגעים חזותיים הקשורים לשנות הבצורת המתמשכת. בשנים אלו התמלאו חופי האגם הנסוגים בצמחייה צפופה של אשלים וקנים. אלו מהווים מחסום ממשי לנוף האגם, והגישה אליו מאזורי החניונים נעשתה קשה יותר ויותר.

ניסיונות לטפל במפגע זה נתקלו בהתנגדות נמרצת של מומחי טבע הרואים בצמחייה זו בית גידול חשוב לדגים ובעלי חיים ומזהירים מפני כיסוח הצמחייה, שעלול לפגוע בתשתית רצועות החוף שנחשפות עקב ירידת המפלס. כל אלו יחדיו גרמו וממשיכים לגרום לחלק ניכר מהציבור בישראל להדיר רגליו מחופי הכינרת בבחינת "שומר נפשו ירחק".

על רקע מציאות משברית זו החליטה הממשלה בחודש אוגוסט 2007 לעשות מעשה: להפקיע את השליטה הניהולית בחופים הציבוריים סביב הכינרת מהרשויות המוניציפאליות האזוריות ולהעביר את האחריות לתכנון, פיתוח, ניהול ופיקוח על חופי הימה לידי רשות ניקוז ונחלים כינרת.

סיבון ופלפול משפטי הביא לעדכון בהחלטת הממשלה, באופן שהניהול יופקד בידי גוף חדש שיוקם בחקיקה, כאשר רשות ניקוז כינרת תהיה רק זרוע הביצוע העיקרית שלו. באפריל 2008 אושר החוק להסדרת הטיפול בחופי הכינרת, וכחצי שנה לאחר מכן, בספטמבר 2008 התחיל לפעול איגוד ערים כינרת. בשנתיים שקדמו

ברור לכל, שמצב זה הוא מצב בלתי אפשרי אם מתכוונים לתכנן ולפתח מערכת חופים ציבוריים לרווחת הציבור. חוף ללא סוכת מציל, ללא תחנת עזרה ראשונה, ללא קיוסק, ללא מקומות חנייה וכד', אינו חוף שניתן להזמין אליו ציבור רחב

אינ' ג'ורא שחם

חוף לבנון-כורסי (למעלה) וחוף שקמים. צילום: bgil צילומי אויר

של מוסדות התכנון העליונים בהכנת תוכניות חדשות ומעודכנות לחופים הציבוריים. מפני שהתכנון הוא שלב ראשון הכרחי בשינוי פניהם של החופים, הוא נתן את הסכמתו להצעה להכין תוכניות במתכונת של תוכנית מתאר ארצית ברמה מפורטת. תוכנית מסוג זה תאפשר, לאחר שתאושר ע"י הממשלה, להתחיל בפיתוח החופים באופן כמעט מיידי. אגף התקציבים באוצר, שליווה ותמך מקרוב בשינוי היסודי בדפוסי הניהול של החופים,

ללא תחנת עזרה ראשונה, ללא קיוסק, ללא מקומות חנייה וכד', אינו חוף שניתן להזמין אליו ציבור רחב. החופים הנ"ל הן דוגמה אחת למכלול בעיות וחסמים בכלל החופים הציבוריים סביב הכינרת. ללא תכנון חדש, שיתיר חסמים אלו, לא ניתן יהיה לתת כלים לפיתוח וניהול החופים. את הבעיה הזו, שטומנת בחובה גם הזדמנות גדולה, הבין ראש מינהל התכנון לשעבר, אדר' שמאי אסיף, שהביע הסכמה מיידיה ותמיכה

מורה נבוכים:

קווים לדמותה של "תמ"א 13"

תמ"א 13 מרחב הכינרת וחופיה, היא תכנית המתאר הארצית התקפה כיום, ואשר הוכנה במהלך שנות השבעים ואושרה ב-1981.

התכנית שהיוותה בשעתו מסגרת תכנונית מתאימה והולמת לצרכי השימור והפיתוח באותן שנים איבדה, מטבע הדברים, עם השנים את הרלוונטיות שלה. היא כבר לא הייתה בסיס סטטוטורי עדכני התואם תפישות תכנוניות חדשות, כפי שבאו לידי ביטוי בתמ"א 35 ובמסמכי מדיניות.

הכינרת, שהייתה מוקד בילוי ונופש פופולרי בשנות ה-60, ה-70 ומחצית שנות ה-80, איבדה בתהליך הדרגתי את הבכורה עקב הידרדרות במצב החופים. תדמיתה ירדה בעיקר בשנים האחרונות עקב ירידת מפלס פני האגם. החופים הפכו להיות לא אטרקטיביים ולא אפשרו, למעשה, רחצה נוחה ובטוחה.

מצב החופים הציבוריים חייב טיפול מערכתי כולל. עקב חשיבות הכינרת וייחודיותה החליטה הממשלה על הקמת איגוד ערים, שתפקידו הוא תכנון, ניהול ותחזוקה של החופים הציבוריים, תוך שדרוגם והפיכתם לחופים בעלי איכות.

התכנית כוללת שני מרכיבים - תכנית מתאר ארצית כוללת לכינרת ולמרחב הסובב אותה ותכנית מתאר ארצית מפורטת לחופים שבניהול ובאחריות איגוד ערים כינרת.

התפישה התכנונית העומדת ביסוד התמ"א המפורטת רואה בחופים הציבוריים פארק נופש חופי, הכולל שימושי קרקע מגוונים לרווחת השוהים בחוף,

זאב עמית

תכנון ערים בע"מ

הכינרת, שהייתה מוקד בילוי ונופש פופולרי בשנות ה-60, ה-70 ומחצית שנות ה-80, איבדה בתהליך הדרגתי את הבכורה עקב הידרדרות במצב החופים. תדמיתה ירדה בעיקר בשנים האחרונות עקב ירידת מפלס פני האגם. החופים הפכו להיות לא אטרקטיביים ולא אפשרו, למעשה, רחצה נוחה ובטוחה

מתוך כוונה להפוך את החופים לאיכותיים ואטרקטיביים. האתגרים שמציבה המשימה לערוך תמ"א מפורטת לחופים מורכבים, דהיינו: על התכנית לתת מענה מושכל לטיפול ברצועת תנוודות המפלס; לתת מסגרת של פתרונות לניהול הממשק שבין רצועת התנוודות לחוף הרחצה ובכלל זה טיפול בצמחיה המתפתחת ברצועת התנוודות; לקבוע מערכת כללים ונורמות כזו שתאפשר ניהול ותחזוקה ברמה גבוהה; לקבוע הוראות והנחיות בעניין תשתית כלי השייט והשימוש בהם וכו'.

צוות התכנון השוקד על עריכת מסמכי התכנית החל את עבודתו בפתיחת הליך שיתוף הציבור, שנוהל בידי יועץ מקצועי המתמחה בתחום זה. בנוסף, הצוות מסתייע בקבוצה רחבה ומגוונת של יועצים מקצועיים, במיוחד יועצים מתחום הסביבה והטבע, תחום התיירות ותחום אדריכלות הנוף.

צוות התכנון נתמך מקצועית באופן שוטף ושיגרותי עם בעלי תפקידים שונים במנהלת הכינרת ורשות ניקוז כינרת. מטרת התמ"א המפורטת בהיבט המעשי הוא לתת כלים בידי איגוד ערים כינרת לנהל, לתפעל ולתחזק את חופי האיגוד באמצעות מכרזים, כאשר על המפעיל הזוכה יהיה לבצע את הקבוע בתמ"א המפורטת ולנהל את החוף על פי התנאים ואמות המידה שיציב לפניו איגוד ערים כינרת. הכל על מנת להגיע מהר ככל האפשר למצב של שינוי דרמטי באיכות החופים וברמת תפקודם.

אישר הקצאת תקציב מתאים להכנת התוכנית. מינהל התכנון קיבל החלטה ייחודית נוספת. הוא הטיל על איגוד ערים כינרת, באמצעות רשות ניקוז כינרת, להוליך ולנהל את צוות התכנון. צוות זה שוקד על הכנת התוכנית לחופים. המועצה הארצית לתכנון ובנייה קיבלה החלטה מתאימה והורתה על הכנת התוכנית. המועצה הארצית הקימה ועדת עורכים וועדת היגוי וצרפה אליהם נציגים מהרשויות המקומיות סביב הכינרת, נציגי ארגוני סביבה ונציגי ציבור נוספים. צוותים אלו עוקבים באופן צמוד אחר שלבי התכנון ומאשרים אותם. עורכי

מפרץ אמנון. הדמיה

התוכנית - אדר' אילן אייזן והמתכנן זאב עמית - בנו צוות תכנון הכולל אדריכלים, אדריכלי נוף, מתכנני תיירות וכבישים, מתכנני מים וניקוז, כלכלנים ומומחים לשיתוף הציבור.

התכנון הפיזי של החופים מלווה במסמכי מדיניות, שמסתכלים על כלל מרחב החופים סביב הכינרת (לא רק אלו שבתחום ניהול האיגוד) ומתווים את פניה ואופיים העתידי. התכנון הפיזי מלווה גם בתסקיר השפעה על הסביבה. תסקיר זה מציב את האילוצים הסביבתיים לחלופות התכנון השונות. תפקידו של התסקיר הוא לאתר ולהמליץ על האיזון המתאים בין פיתוח החוף לבין שמירת הנוף, האקולוגיה הימית וכושר הנשיאה הסביבתי של החופים.

לאחר אישור עקרוני של תוכניות פיתוח החופים בוועדת ההיגוי הארצית הן ישלחו להשגות הציבור בוועדה המחוזית בצפון ובוועדות התכנון המקומיות בעמק הירדן, טבריה וגולן. אם לא יעלו סייגים מהותיים, ההערכה כיום היא שעד אמצע שנת 2012 תושלם התוכנית, וניתן יהיה להתחיל בפיתוח התשתיות והבנייה המתאימה להפיכת החופים למוקדי נופש ובילוי מרווחים, יפים ומוותאמים לרווחתם של תושבי האזור, מטיילים מהארץ, התיירים והצליינים, שהכינרת כה חשובה להם.

אהרון ולנסי מימין, ד"ר ריינר האס משמאל
צילום מועצת לודוויגסבורג

כבוד לרשות ניקוז ונחלים כינרת

הפרס הוענק בטקס חגיגי בעיר לודוויגסבורג בדרום גרמניה

יעל לוי

אהרון ולנסי,
ראש המועצה

האזורית הוותיק של הגליל העליון, ידוע בפעילותו הרבה הנעשית ללא לאות בתחומים שונים. במסגרת פעילותו רחבת ההיקף לקח על עצמו ולנסי להיות יו"ר רשות ניקוז ונחלים כינרת. גם בתפקיד זה מורגשת גישתו ויכולתו לנהל ולדחוף פרויקטים שונים.

עשרים שנה אחרי שהחל את מערכת היחסים עם גרמניה קיבל השבוע ראש מועצה אזורית גליל עליון, אהרון ולנסי, יו"ר רשות ניקוז ונחלים כינרת, את אות המופת של הרפובליקה הגרמנית על פעילותו לקידום יחסי גרמניה ישראל ויחסי יהודים וגרמנים.

אות עיטור המופת ניתן מדי שנה ע"י ראשי ממשלות בגרמניה החל משנת 1951 לאנשים שתרמו תרומה משמעותית לרפובליקה הגרמנית ולפיתוח הדמוקרטיה הגרמנית. האות ניתן כמעט תמיד לתושבי גרמניה, הזאת אחת הפעמים היחידות שאזרח זר קיבל את האות.

אהרון ולנסי, ראש מועצה אזורית גליל עליון וחבר כפר גלעדי, פועל בעשרים השנים האחרונות לקידום יחסי גרמניה ישראל באמצעות: מערכת יחסים ענפה, ברית ערים תאומות וקידום משלחות מורים, נוער ואישי ציבור לגרמניה ולישראל. למועצה האזורית יש ברית עם מחוז לודוויגסבורג בדרום גרמניה, במדינת באדן-ווסטברג, המדינה העשירה ביותר בגרמניה. בין האזורים מתקיימים קשרים פורמאליים ובלתי פורמאליים רבים.

בטקס החגיגי שנערך בגרמניה השתתפו

כמאתיים אנשי ציבור גרמנים וכן משלחת קטנה מישראל, נציג שגרירות ישראל בגרמניה ותושבים רבים ממחוז לודוויגסבורג.

ראש העירייה הגרמני, ד"ר ריינר האס, אמר בדבריו כי "כל אדם יודע שלא מובן מאליו, כי אדם שנולד בליון בשנת 1941 לתוך הבלגן של מלחמת העולם השנייה, יהודי, יעסוק בקידום היחסים בין גרמניה וישראל ובין יהודים לגרמנים. למרות השואה, הזכרונות המשותפים שלנו והממשלה הנאצית המכוערת שהייתה לנו, אדם זה מצמיח, מתוך ברית רשמית בין אזורים, יחסים עמוקים בין אנשים ובעיקר בין ילדים צעירים שהעתיד עוד לפניהם.

הם לומדים, שדרך מפגשים ושיחות נצליח להתמודד עם ההיסטוריה המשותפת שלנו, בלי לחסוך לעצמנו את העבר. אין לנו תשובות איך קרה לנו הדבר הזה ולמה, אנחנו רק יכולים לפעול כדי להבטיח שדבר כזה לא יקרה, לא בגרמניה ולא בשום מקום אחר בעולם. מצאנו שאנחנו צריכים להנחיל את מה שקרה באמצעות למידה ודיווח, ושדרך הצעירים נצליח להעביר גם לדורות הבאים ערכים ואת הישועה לעתיד". דובר שגרירות ישראל בגרמניה, ינעם כהן, שנכח בטקס ברך את ולנסי וציין את חשיבות קבלת אות המופת עבור ישראל. "זה לא דבר של מה בכך שישראל, תושב זר, מקבל את אות עיטור המופת הגרמני. לראות את דגל מדינת ישראל תלוי בגאווה לצד הדגל הגרמני על אדמת גרמניה ולזכור מה היה כאן רק לפני כמה עשרות שנים - זהו מאורע ייחודי ומיוחד שאני לא יודע אם זכו לו ישראלים אחרים".

"זה לא דבר של מה בכך שישראל, תושב זר, מקבל את אות עיטור המופת הגרמני. לראות את דגל מדינת ישראל תלוי בגאווה לצד הדגל הגרמני על אדמת גרמניה ולזכור מה היה כאן רק לפני כמה עשרות שנים - זהו מאורע ייחודי ומיוחד שאני לא יודע אם זכו לו ישראלים אחרים"

יחידת מתנדבי משמר הסביבה כינרת: מגויסים מן הקהילה מסייעים בשמירה על ניקיון הכינרת וחופיה

לפני כשש שנים השיק המשרד להגנת הסביבה קמפיין - "הולכים על נקי זאת הכינרת שלנו". הושקעו בו מעל שמונה מיליון שקלים, אך המטרות שנקבעו לא הושגו במלואן

כדי לסייע בפיקוח וביישום החוקים הסביבתיים הוקמה בשנת 2010 יחידת מתנדבים מיישובי סובב כינרת. הקמת היחידה היא פרי שיתוף פעולה של משטרת ישראל, המשרד להגנת הסביבה, רשות ניקוז כינרת והמועצות האזוריות. זוהי יחידה משטרית התנדבותית, וככזאת היא כפופה לנוהלי העבודה המשטרתיים. האחריות מתחלקת בין השותפים להקמה: משטרת ישראל אחראית על המתנדבים, על גיוסם ועל הפעלתם; המשרד להגנת הסביבה אחראי על אספקת אמצעים ומתן סמכויות; רשות ניקוז ונחלים כינרת אחראית על הפעלה מקצועית של היחידה, על תוכנית עבודה ועל הפעילות השוטפת. מטרות היחידה הן: הגברת אכיפת חוקי הסביבה בכינרת, שיתוף תושבי סובב כינרת בפעולות המתבצעות בסביבתה; תגבור גורמי אכיפת החוק בסביבת הכינרת ומתן גיבוי משטרת; הגברת הנוכחות, יצירת ההרתעה וסיוע לפעילות ההסברתית והחינוכית בנושאים הקשורים לשמירת איכות הסביבה ואיכות המים בכינרת ובחופיה.

ביחידה יש "גרעין קשה" של אלה הפועלים בה מאז הקמת היחידה ועד עתה. יש לא מעט תחלופה. מספר המתנדבים נע בין 30 ל-35. מתגייסים ליחידה אנשים מטבריה, ממגדל, מיישובי עמק הירדן, מיישובי המיעוטים וכן סטודנטים מהמכללה.

לא קל להיות מתנדב ביחידת משמר הסביבה. זוהי יחידה משטרית, ועל המתנדבים להתגייס כשוטרים וללבוש מדי משטרה. גיוס כזה הוא תהליך ארוך וממושך. יש גם הגבלות של גיל, מצב בריאותי ועוד. לא מעט אנשים בעלי רצון טוב נרתעים מלעבור תהליך זה. ליחידה יש רק רכב אכיפה אחד. לא פעם ישנן בעיות של אספקת ציוד מתאים. נושא זה הולך ומשתפר בעקבות פגישות עם קציני משטרה.

מתנדבי משמר הסביבה כינרת מסייעים

רוח מעין

סיגל בלומנפלה, מנהלת תחום תשתיות במשרד להגנת הסביבה וממונה על אזור הכינרת, מנתחת את הסיבות לאי-השגת המטרות. "סברנו שנוכל להישען על הסברה, חינוך וניקיון, מבלי להיכנס לתחום האכיפה. לאחר כשנה התחלנו להבין, שהישראלי המצוי צריך גם מקל וגם גזר. דווקא לאחר שהציבור קיבל לידי את הכינרת, חלק ממנו החליט - אם הכינרת שלי, אפשר ללכלך אותה. הגענו למסקנה שבצד הסברה אינטנסיבית, צריך לקיים גם אכיפה מנהלתית."

נוצר שיתוף פעולה עם משטרת ישראל ועם אגף הפיקוח והאכיפה ברשות ניקוז כינרת. במקביל גויסו מתנדבים מקהילת סובב כינרת, שעושים במסירות עבודה חשובה. הם נוהגים להסתובב בחופים ולהסביר בנעימות לציבור המתרחצים והנופשים את עקרונות השמירה על מי הכינרת. רק כשאיין ברירה הם נוקטים בדרך האכיפה.

"אני מאמינה, שתמיד צריך להשגיח. שילוב של הסברה ואכיפה עשוי להביא לכך, שהציבור ייקח לידי בעתיד את נושא שמירת הכינרת מפני זיהום."

משה הר-ציון, מנהל תחום פיקוח ואכיפה באיגוד ערים כינרת, רואה במתנדבי משמר הכינרת תוספת מועילה לשמירת האגם וחופיו.

בשנת 2008 חוקקו החוק להסדרת הטיפול בחופי הכינרת והחוק לשמירה על הסביבה החופית. בעקבות זאת הוקם איגוד ערים כינרת, שהזרוע המבצעת שלו היא רשות ניקוז ונחלים כינרת. הוקם אגף לניהול חופים, אשר מופעל על ידי רשות הניקוז. מטרתו היא ליישם את חוק הסדרת הטיפול בחופי הכינרת:

"להסדיר את הטיפול בחופי הכינרת בראייה כוללת ואחידה, בהתחשב בהיבטים הייחודיים של האגם, ולהגביר את האכיפה של החוקים שנועדו למנוע ולצמצם את הפגיעה בכינרת."

"לאחר כשנה התחלנו להבין, שהישראלי המצוי צריך גם מקל וגם גזר. דווקא לאחר שהציבור קיבל לידי את הכינרת, חלק ממנו החליט - אם הכינרת שלי, אפשר ללכלך אותה. הגענו למסקנה שבצד הסברה אינטנסיבית, צריך לקיים גם אכיפה מנהלתית."

יש המון עבודה שאינה נגמרת אף פעם, אך אם לא עושים - לא רואים תוצאות. כל תרומה קטנה לשמירת הכינרת וחופיה, כמו פעילות מתנדבי היחידה, מועילה. כשמכבים אורות בחדר ומדליקים גפרור - החדר מואר."

כשיש אירועים בסובב כינרת, מזעיקים אותנו. עלינו להתאמן בהפעלת כלי נשק, וכל חודש אנחנו עוברים השתלמות כדי להתעדכן בחוקים. למרות הקושי, הפעילות נותנת לי משהו. נושא הכינרת קרוב ללבי, ואני מרגיש שאני תורם משהו לשמירה עליה ועל חופיה. אני מרגיש, שצריך ואפשר לעשות הרבה יותר. מובן שמסגרת התקציב, הרכב היחיד שמוקצב לנו ומספר המתנדבים - כ-30 איש - מכתיבים את הפעילות.

רואים שיפור בשטח. ההצלחה שלנו - שתלויה בחלוקת שקיות אשפה והסברה - היא קטנה, אך מתחילה לתת את אותותיה. בפסח האחרון, למשל, האשפה לא פחתה, אך היא הייתה מרוכזת יותר בתחומים המתאימים.

עדיין יש המון מה לעשות. צריך להביא יותר קבוצות נוער לניקיון החופים ולהסברה. הנערים משפיעים על משפחותיהם ועל הנופשים בחופים.

לפקחים ולמשטרה לאכופ את החוקים. הם עושים זאת בעיקר על ידי פעולות הסברה וחלוקת שקיות לאיסוף אשפה. בדרך כלל משתמשים המתנדבים בלשון רכה, מסבירים ומנסים לשכנע. לעיתים הם נתקלים בצעקות ובאיומים. במקרים כאלה אין להם ברירה אלא לרשום פרטים ולדווח לגורמים המתאימים להמשך הטיפול.

"אני מעריך מאוד את יחידת משמר הכינרת. היא כוללת חבר'ה טובים, שאיכפת להם. המתנדבים עוזרים בסופי שבוע, בחופשות, בחגים. הם בהחלט מסייעים בשמירה על הכינרת ועל חופיה. אני רואה בגיוס ליחידה גם דרך לשיתוף תושבי האזור בשמירה על האגם הכחול ומקווה, שבעתיד יצטרפו עוד מתנדבים שטובת הכינרת לנגד עיניהם."

אחד מ"הגרעין הקשה", שנמצא ביחידת מתנדבי משמר הכינרת מיום היווסדה ועד היום, חבר קיבוץ בעמק הירדן, ביקש להישאר בעילום שם.

לדבריו, לא קל להישאר ביחידה. "אנחנו מגויסים בעיקר בשבתות ובחגים. לפעמים,

תמונת סמלית

ניקוי וחידוש מבנים
ניקוי בהתזת חול
שילוט ועבודות אמנות באבן
עבודות מיני מחפרון
תכנון ופיתוחי נוף מיוחדים.
בניית בריכות דגים ומפלים.

אבן וזהרל

www.superstone.co.il | קובי 052-2777575 | נסי 050-9973220

שיפור ניכר באכיפת תקנות הדייג באזור ה"בטיחה"

בכל שנה נאסר הדייג באזור שפכי הנחלים בצפון הכינרת למשך 60 יום, כדי לאפשר לאמנונים להתרבות. אבל, לא מעט דייגים בוחרים לצפצף על החוק, ולפיכך נדרשת אכיפה הרמטית. השנה התבצעה היערכות מאומצת, ונעשה שימוש באמצעים חדשים כדי למנוע מעברייני הדייג לפעול. התוצאה: אכיפה טובה יותר

השנה הופכות את חייהם של עברייני הדייג להרבה יותר קשים, וכתוצאה מכך התופעה קטנה משמעותית לעומת שנים עברו. סימון הגבולות נעשה השנה בעזרת מצופי ענק עם שלטים זוהרים ומשקולות של 300 קילו. כל זה נדרש כי המצופים שהוצבו בעבר נתלשו, הוזזו, ומהר מאוד הפכו ללא רלוונטיים.

בנוסף, מכיוון החוף סומן האזור בשלטים, אשר הוצבו לאורך כל הדרכים המובילות מהיבשה לבטיחה, כדי שכל מי שמגיע דרך החוף יבחין שהוא נכנס לאזור אסור לדייג. משרד החקלאות השקיע גם בפרסום והסברה: פורסמו מודעות בעיתונים, בשפה העברית והערבית, שבהן הוסבר מתי ואיפה אסור לדוג.

הודעות בנושא נתלו בכל מעגני הדייג לטובת דייגי הכינרת המקצועיים. בנוסף, נערכה ישיבה מוקדמת בנוכחות כל גורמי האכיפה, שאותה הובילה יחידת הפיקוח של אגף הדייג. בישיבה הוחלט לרכז מאמץ סביב שעות הפעילות הרלוונטיות יותר של הדייג.

כמו כן נעשה שימוש במודיעין: גורמי האכיפה נסמכו לא מעט על מידע, שהגיע מהציבור למוקד הדיווח של אגף הדייג הפועל 24 שעות ביממה. כאמור, למרות הכל היו גם כאלה שניסו להתחכם - אבל רובם נתפסו בשעת מעשה או לאחר מכן.

במספר מקרים נתפסו בשטח רשתות דייג ללא בעלים. זה מצביע על כך, שמי שהשליך את הרשת מיהר לברוח.

במקרה אחר נתגלתה רשת דיג מקצועית של מעל 300 מטר באזור נחל הזאכי. פקחי אגף הדייג בסיוע השיטור הימי כינרת עלו על עקבותיהם של מספר עברייני דייג מכפר מרר. התברר, שהם עבדו מספר פעמים באזור הבטיחה. בפעם אחרת, בפעילות מרוכזת של יחידת הפיקוח, נתפסו כמה דייגים חובבים עם ה"סחורה" ביד, או נכון יותר: על האש.

אביב עומר אזור שפכי הנחלים

הכינרת, הידוע יותר בתור "הבטיחה", הוא גן עדן לאמנונים. בשל המבנה הגיאוגרפי, תנאי האקלים וסבכי הצמחייה האמנונים יכולים להתרבות במקום בתנאים אידיאליים. הבעיה היא שעבור הדייגים, בעיקר החובבים, ריכוזם של האמנונים באתר אחד הוא פיתוי שקשה לעמוד בפניו. לפיכך מכריזה המדינה בכל שנה על 60 יום שבהם נאסר הדייג בבטיחה, כאשר המטרה היא לאפשר לאוכלוסיית הדגים להתרבות. מטבע הדברים, יש לא מעט אנשים שמתייחסים לאיסור כאל המלצה בלבד, הפיתוי מבחינתם גדול מדי.

באגף הדייג הצליחו השנה לשפר את יכולת האכיפה, תוך קבלת סיוע מרשות ניקוז כינרת, מנהלת הכינרת, רשות הטבע והגנים והשיטור הימי.

סגירה הרמטית של הבטיחה היא, כנראה, בלתי אפשרית, בין היתר בשל מגבלות כוח אדם ותקציב. אבל, הפעולות שנעשו

סימון גבולות אזור שבו אסור לדוג, נעשה השנה בעזרת מצופי ענק, עם שלטים זוהרים ומשקולות של 300 קילו. זה נדרש, כי המצופים שהוצבו בעבר נתלשו, הוזזו, ומהר מאוד הפכו ללא רלוונטיים

צילומים: חגי נויברגר

במקרה אחד נתפסו בשטח מספר רשתות דייג ללא בעלים. זה מצביע על כך, שמי שהשליך את הרשת מיהר לברוח. בנוסף, נתפסו כמה דייגים חובבים עם ה"סחורה" ביד, או נכון יותר: על האש

צילום: מאיר יפרח

"צריך להבין שהאיסור לא חל ללא סיבה. המטרה היא לשמור על הכינרת. מי שלא נשמע לתקנות גורם נזק, לכן ראוי לדווח עליו, ורצוי בזמן אמת"

הציבור שהתקשר למוקד שלנו בהחלט סייע לנו באכיפה."

נויברגר קרא לציבור שמבחין בעברייני דייג לא להסס וליצור קשר עם המוקד הטלפוני: 073-2211133.

"צריך להבין שהאיסור לא חל ללא סיבה. המטרה היא לשמור על הכינרת. מי שלא נשמע לתקנות גורם נזק, לכן ראוי לדווח עליו, ורצוי בזמן אמת."

"אני חושב שהצלחנו לשפר את האכיפה בצורה משמעותית", מסכם מנהל יחידת הפיקוח ומעגנות הדייג של אגף הדייג במשרד החקלאות חגי נויברגר, "אם בעבר ניתן היה להגיע עם רכבים קרוב מאוד למים, היום זה בלתי אפשרי, כי סגרנו חלק מהגישות. בנוסף, הייתה הסברה טובה, תיאום בין הגופים הרלוונטיים, ובעיקר היערכות טובה מאוד. שיתוף הפעולה של

מדוע אין חקלאות "נקייה" בבקעת בית ציידא? ריסוסים וחומרי דשן עלולים לזהם את מי הכינרת

באזור הבטיחה, בקרבה למי הכינרת, נמצאים שטחים נרחבים של מטעי עצי פרי. באמצעי התקשורת מדברים לא מעט על החשיבות של שמירת מי הכינרת מפני זיהום. פקחי מינהלת הכינרת מתמודדים יום יום עם חקלאים שמרססים בחומרים רעילים ובדשנים אסורים. הכל עניין של חינוך, הסברה והתמדה

פרדסי ההדרים באזור הבטיחה מרוססים מן האוויר בחומרים רעילים ביותר. כל רוח קלה, וכאלה אינן חסרות באזור הכינרת, מטה את חומרי הריסוס

רות מעין • יצחקי גל

לעבר הימה. הריסוסים והדשנים המפוזרים על פני הקרקע שוקעים בה, מגיעים למי התהום ומחלחלים לכינרת ולנחלים הזורמים אליה. מצב זה אינו ייחודי לעמק הבטיחה. יש שטחים חקלאיים רבים בסובב כינרת, ובחלק גדול מהם מרססים ומדשנים בחומרים רעילים. מובן, שהחומרים האלו מגיעים, בסופו של דבר, לאגם. האם אין אמצעים לעצור את הזיהום? אולי הפתרון הוא גדיעת כל עצי הפרי במטעים בבטיחה וגדיעת מקור המחיה של חקלאי האזור? אולי צריך להעלים עיין ולתת לחומרי הריסוס והדשן להמשיך לזרום לכינרת ולזהם את מימיה? שתי החלופות הקיצוניות האלו אינן רע הכרחי. ישנן דרכים להמשיך לגדל עצי פרי בבקעת בית ציידא (הבטיחה) מחד גיסא ולמנוע זרימת מזהמים לכינרת מאידך גיסא.

רותמים את הטבע לשמירת הסביבה

בקיבוץ שדה אליהו שבעמק בית שאן מקיימים שנים לא מעטות חקלאות מפוארת בצד שמירה על איכות הסביבה. נברנים, שגורמים נזק רב לגידולים חקלאיים, מושמדים לא בשיטה הקונבנציונאלית של פיזור רעל אלא באמצעים טבעיים. ברחבי שדות הקיבוץ מפוזרות קופסאות קינון רבות, ותנשמות "אויבות הנברנים" מקננות ומתרבות בהן. התנשמות טורפות את הנברנים, ואין צורך בפיזור רעלים המסכנים את הסביבה.

הנסיונות להילחם במזיקים השונים של הגידולים החקלאיים, בד בבד עם שמירת איכות הסביבה, נעשים על ידי החברה "ביו-בי שדה אליהו בע"מ". זוהי חברה ייחודית, המגדלת חרקים ואקריות מועילים לצרכים חקלאיים. בין אלו נמנים אויבים טבעיים בהדברה ביולוגית של מזיקים, דבורי בומבוס להאבקה טבעית וזבובים זכרים עקרים להדברת זבוב הים התיכון.

מוצרי החברה משרתים את החקלאות הקונבנציונאלית והביו-אורגנית כאחד. מטרת החברה היא להפחית, ואולי אף למנוע, את השימוש בחומרי הדברה כימיים חריפים המסכנים את האדם

ואת סביבתו. יש לציין שבארצות רבות באירופה, בצפון ובדרום אמריקה, באפריקה ובמזרח הרחוק והקרוב - יותר ויותר מגדלים עוברים לחקלאות מודרנית, הדוגלת בהפחתה של ההדברה הכימית. אחת הדוגמאות להדברה "ידידותית" היא פיזור של גלמים מעוקרים או זבובים זכרים מעוקרים בשטחים.

ההזדווגות של הזכרים המעוקרים עם נקבות זבוב הים התיכון אינה מניבה צאצאים, והיא גורמת לירידה הדרגתית באוכלוסיית המזיק בשטחים המטופלים. מובן, שהדברה "טבעית" כזו מונעת את הצורך בהדברה בחומרים כימיים המזהמים את הסביבה, ואף מפחיתה את החומרים הכימיים בפירות ובירקות המשווקים משטחים אלו.

כבר היום יש מודעות הולכת וגוברת של הצרכנים למזון נטול שאריות חומרי הדברה. באירופה, לדוגמה, יש תקנים מחמירים מאוד לגבי כמות חומרי ההדברה במוצרי המזון החקלאיים. רשתות שיווק המזון המובילות בעולם חוזות, כי בעתיד הקרוב יהיו על המדפים רק שני סוגים של תוצרת חקלאית: ביו-אורגנית, וכזו הגדלה בהדברה ביולוגית/משולבת ידידותית לצרכן ולסביבה.

בשדה אליהו מבינים, שחקלאות בת-קיימא היא חקלאות המתאימה את התוצרת שלה לדרישות החדשות והקפדניות של השוק בכל מקום בעולם. יש להזכיר, שקיבוץ שדה אליהו אינו נמצא ליד מקורות המים הראשיים של המדינה. בכל זאת, המודעות לצורך בחקלאות ידידותית לסביבה מלווה את המגדלים בעבודתם. על אחת כמה וכמה מודעות זו צריכה להיטמע עמוק עמוק בחקלאים שיש להם שטחים ליד הכינרת.

חבל שלא הקימו את שדה אליהו בבקעת בית ציידא, ליד הכינרת.

מערכות מתוחכמות תורמות ליצירת חקלאות ידידותית לסביבה

יוחי לב, איש הייטק וחקלאי, גר ברמות שבגולן ומשקיף מדי יום ביומו על הכינרת הכחולה. הוא מודע לחשיבות הגדולה של חקלאות ידידותית לסביבה ופועל מזה שנים רבות ליישומה. לדבריו, אירופה היא הבית השני שלו. בעיקר הוא מחובר לחברות הייטק הולנדיות ועובד עבורן.

יוחי טוען, שיש שוני גדול בין הדפוס הישראלי לדפוס ההולנדי. בעוד שבהולנד הגופים

בקיבוץ שדה אליהו שבעמק בית שאן מקיימים שנים לא מעטות חקלאות מפוארת בצד שמירה על איכות הסביבה. נברנים, שגורמים נזק רב לגידולים חקלאיים, מושמדים לא בשיטה הרגילה של פיזור רעל אלא באמצעים טבעיים.

חקלאות ליד המושבה כינרת. צילום: יצחקי גל

**בעוד שבהולנד
הגופים
הממשלתיים
הולכים
לקראת חברות
המשלכות
חקלאות
והייטק כדי
ליצור גידולים
עם מינימום
של רעלים -
במדינתנו
המערכת
השלטונית
עדיין לא
הטמיעה את
החשיבות של
גידולים כאלה**

מטע רימונים.
צילום: יוחי לב

את הפרוייקט בשטח הפתוח באורנטציה של חממות. מובן, שבשטח הפתוח קיימים תנאים רבים יותר של אי ודאות לעומת החממות - מצע גידול המכיל מינרלים שונים; קרינה המשתנית במשך השנה ובמשך היממה; השקיה לפי תנאי מזג האוויר ועוד. כדי לצמצם את תנאי האי-וודאות חולקו הרימונים ל-25 חלקות קטנות והוקמה מערכת בקרה. מערכת הבקרה החולשת על כל החלקות שוכנת בבניין מרכזי. המערכת מאפשרת בקרה של מים ודשן. חיישנים (סנסורים) המפוזרים בין העצים מאפשרים בדיקה של כל עץ. מערכת הידראולית גדולה מובילה את המים והדשנים לשטח, וגם עליה יש בקרה ממוחשבת. הרימון הוא פרי קשה לגידול. יש לו הרבה מזיקים קשים להדברה, כמו זבוב הים התיכון. בשטחי החקלאות הקונבנציונאלית מרססים את הרימונים בהמון רעלים כדי להתגבר על המזיקים. תקני היצוא לאירופה מחייבים איכות פרי גבוהה ללא שריטות ופגמים, בד בבד עם כמות רעלים מותרת. כדי לשמור על תקנים אלו בודקים בבית האריזה אם הרימונים המגיעים משטחי "אגודת רימונים" מכילים פגמים וכמות רעלים גבוהה מהמותר. מערכת בקרת האיכות מאפשרת להגיע לכל חלקה ולרדת לשורש הבעיה.

הממשלתיים הולכים לקראת חברות המשלכות חקלאות והייטק כדי ליצור גידולים עם מינימום של רעלים - במדינתנו המערכת השלטונית עדיין לא הטמיעה את החשיבות של גידולים כאלה. יזם המנסה להקים פרוייקט בתחום זה עובר שבעה מדורי גיהנום. גם כשמאשרים לאחר סחבת ארוכה חלק מבקשותיו, המשך ההקמה נתקל בערימות של קשיים.

ביום קיץ לוחט ביקרנו בשטח נרחב בגליל הנקרא "אגודת רימונים". השטח שייך לקיבוץ פרוד, ובאגודה יש שלושה שותפים. לעינינו השתרעו שורות ארוכות של עצים, ומבין עליהם הירוקים בצבצו רימונים עגולים ואדמדמים. הניקיון בשטח בלט לעין. לא נראו עשבים בין שורות הרימונים ולידם.

בשנים האחרונות, בגלל סגולותיו התזונתיות והרפואיות, ייצואו של הרימון לשוקי אירופה צובר תאוצה. התקנים האירופיים חמורים מאוד. פרוייקט גידול הרימונים החל בשנת 2005 עם הכנת משתלה. בסוף 2006 נשתלו בה 40 אלף שתילים מארבעה זנים, שהועברו באביב 2007 לשטח הפתוח. כל זה היה כרוך בהתחייבויות כספיות כבדות ובקבלת אישורים מתאימים.

יוחי לב, שהגיע מתחום הבקרה החקלאית, רואה

חקלאות ליד הכינרת. צילום: יצחקי גל

והיא עדיין לא הושלמה, עומדות מכונות גדולות המוסתות את ההשקיה ואת כמויות הדשנים. קווים הידראוליים מובילים את תמהיל תמיסות הדשן המוזרקות לעצים בחלקות. כל התהליך מלווה במערכות בקרה מתוחכמות המאפשרות לבדוק כל עץ ועץ.

יוחי לב, החולש ביד רמה על כל המערכות, מציג את "האני מאמין" שלו: מטרת העל היא להקים חקלאות בת-קיימא. כדי להשיג זאת יש להשתלב בסביבה ולשמור עליה ולעמוד בתקנים המחמירים ביותר באירופה ובעולם. כל זאת ניתן לעשות בשילוב של חקלאות והייטק.

בשדה אליהו שבעמק בית שאן וב"אגודת רימונים" שבגליל מקיימים בשיטות שונות חקלאות ידידותית לסביבה. בשני המקומות מאמינים, שבעתיד יעברו כל המגדלים לחקלאות מסוג זה. מי ייתן והחקלאים בבטיחה יאמצו את המטרות והדרכים של שני המקומות האלו וימנעו נזקים גדולים לסביבה ולאיקות המים היקרים של הכינרת. אולי, הגיעה השעה שהשלטונות יכפו על החקלאים הקרובים למקורות המים של מדינתנו לאמץ שיטות של חקלאות בת-קיימא המשתלבת בסביבה ושומרת עליה.

ישנן דרכים נוספות שבהן משתמשים בשטחי הרימונים, מלבד הבקרה, לשמירה על חקלאות ידידותית לסביבה ולמזעור השימוש בחומרים רעילים להדברה: א. זריעת שיבולת שועל בין השורות. צמח זה מדכא גידול של עשבים אחרים, ואין צורך לרסס בין העצים. ב. מתיחת יריעות בין העצים, ליד שורשיהם. היריעות מונעות צמיחה של עשבים, סחיפת קרקע והתאדות של מים. כך כמויות המים להשקיה - מצרך נדיר ויקר בארצנו - קטנות יותר. ג. מתיחת 35,000 "חוטי בלבול" בין העצים המדיפים פרומונים (חלקיקי ריח נקביים). הפרומונים מושכים את הזבובים המזיקים (עש האשכול), שמעדיפים להזדווג איתם ולא עם הנקבות. כך מצטמצמת אוכלוסיית המזיקים, ואין צורך להשתמש בריסוס. כמו-כן מפוזרים בחלקות כלובים של תנשמות, הטורפות את הנברנים.

בשנה שעברה החלו לייצא את הרימונים משטח "אגודת רימונים". זו הייתה שנת לימוד. השנה מקווים לייצא הרבה יותר פרי. מבקרים מחברות אירופיות מגיעים לשטח, רואים חקלאות אחרת בארץ ובזדקים, אם אכן איכות הפרי תואמת לתקנים המחמירים של השוק האירופי. בסככה גדולה, שהקמתה נתקלה בקשיים רבים,

תגובה לכתבה "מדוע לא הקימו את שדה אליהו בבקעת בית ציידא?" תרומתנו להפחתת השימוש בריסוסי הדברה כימיים באזור סובב כינרת

פרויקטים של הדברה משולבת של זבוב הפירות הים-תיכוני מתנהלים כיום במספר אתרים בישראל, כולל מטעים באזור סובב כינרת.

מרים זילברשטיין
"ביו-פליי", שדה אליהו

זבוב הפירות הים תיכוני (*Wiedmann Ceratitis capitata*) הינו אחד ממזיקי המפתח בעולם. מזיק זה הינו פוליפגי הפוגע במיני פירות וירקות רבים וגורם לנזק כלכלי ישיר ועקיף.

אסטרטגיית ההדברה הנהוגה בארץ מתמקדת בריסוסי הגנה אינטנסיביים על הפרי, לפי חלקות בודדות (הדברה קונבנציונאלית). למרות טיפולי ההדברה האינטנסיביים, המתבצעים כבר שנים רבות, לא נמנעה עליה משמעותית באוכלוסיות הזבובים ובנזקים בשטחים חקלאיים רבים. בעקבות זאת חלה עליה משמעותית במספר טיפולי ההדברה במטעים ובפרדסים (בין 10-20 טיפולי הדברה לעונה). בדומה למדינות נוספות בעולם, ההתמודדות כנגד זבוב הפירות הים-תיכוני הובילה למעבר מהדברה קונבנציונאלית לממשק הדברה משולבת אזורית, שמבוססת על שיטת Sterile Insect Technique SIT הידידותית לסביבה.

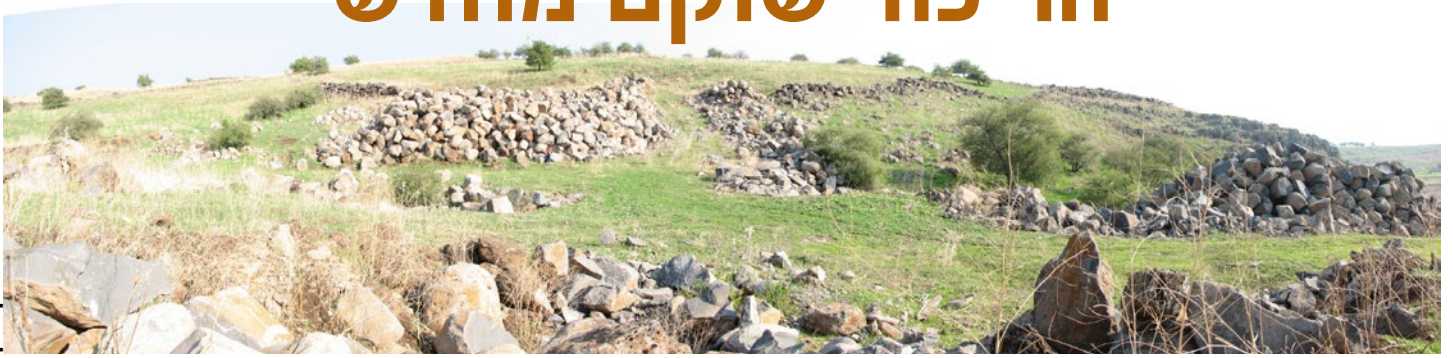
זוהי שיטת ההדברה היחידה שהינה ספציפית למזיק, ואינה פוגעת בסביבה ובחקרים מועילים. פרויקטים של הדברה משולבת מבוססת SIT מתנהלים כיום במספר אתרים בישראל (חבל הבשור, לכיש, הבטיחה ודרום הגולן, בית-שאן). בנוסף מתנהל פרויקט SIT בערבה, הכולל פיזור זבובים בערבה הישראלית והירדנית. פרויקטים אלו הוקמו בשיתוף פעולה בין משרד החקלאות, השירותים להגנ"צ ולביקורת, מועצת הצמחים, המכון להדברה ביולוגית, שה"מ, מ"פ צפון וחברת "ביו-פליי". מזה מספר חדשים מתנהל פרויקט SIT בפרדסים של הרשות הפלסטינאית צפונה לשדה אליהו, ובירדן - בפרדסים הגובלים בעמק בית שאן. הזבובים, כמוכן, מגיעים ממפעל "ביו-פליי".

פרויקט ה-SIT בסובב כינרת

הפרויקט מקיף את מטעי המנגו והפרדסים של מגדלי רמות ומעלה גמלא (המגדלים של אלמגור עדיין לא השתלבו בו). מזה ארבע שנים זבוב הבר "נמצא בשליטה" ומודבר באופן מבוקר, הן ע"י פיזור זכרים מעוקרים והן ע"י טיפולי ריסוס מבוקרים.

מוטב מאוחר:

עשר שנים אחרי שנחפר - הר כור שוקם מחדש

צילום: רבקה מן

חפירות שבוצעו בהר הממוקם ממערב לכביש 90 עבור פרויקט בנמל אשדוד, הותירו את ההר "מצולק". הוא המתין כך יותר מעשר שנים, עד שמינהל מקרקעי ישראל בשיתוף עם רשות ניקוז ונחלים כינת גופים נוספים נרתמו לשיקומו. הבשורה הגדולה - מלבד לשיפור האסתטי הוקמו מלכודות סחף למי גשמים בנקודה שבה ניתן לשלוט בהם, במורד נחל כור

אביב עומר

השיקום האקולוגי שבוצע בהר כור

מוכיח את האמרה "מוטב מאוחר מאשר אף פעם לא". ההר ניזוק קשה לפני למעלה מעשר שנים ו"המתין בסבלנות" לשיקומו. לאחרונה, כאשר נמצאו לכך התקציבים והושגו האישורים וההסכמות לביצוע הפרויקט, החל השיקום.

בסוף שנות ה-90 ביצע קבלן מטעם מינהל מקרקעי ישראל חפירות נרחבות בהר, הממוקם ממערב לכביש 90, על מנת להשתמש באבני הבזלת לטובת פרויקט בנמל היובל באשדוד.

הנמל הרוויח, אבל ההר הפסיד: באתר נותרו עשרות מחפורות וערימות בולדריים שלא היה בהם עוד צורך, אך איש לא טרח להסיר אותם.

במשך שנים עלו רעיונות והצעות לשיקום ההר, ולא רק בשל הפגיעה בצורה האסתטית. הכרייה המוגברת בהר בעת העברת אבני הבזלת יצרה תופעה של סחף לכינרת בעונת הגשמים. אם בעבר ניתן היה למנוע את הסחף או לפחות למתן אותו - צורתו החדשה, הלא טבעית של ההר מנעה עכשיו את האפשרות הזאת.

במינהל מקרקעי ישראל הבינו שזה לא יכול להימשך ככה, ולקחו פיקוד על פרויקט השיקום, כיזמים הראשיים. רשות הניקוז קיבלה את האחריות על פיקוח וניהול הפרויקט, מתוקף היותה הסמכות הרלוונטית לגבי שמירת איכות מי הכינרת.

כמו כן הוזמנו שותפים נוספים ליטול חלק בשיקום: הקרן לשיקום מחצבות, רשות הטבע והגנים והחברה להגנת הטבע. כמה חלופות שיקום נבחנו. הוחלט לבחור באפשרות של מילוי המחפורות בערימות הבולדריים, תוך שימוש באדמה מקומית. בולדריים נוספים, אשר לא היו חיוניים, נטמנו וטושטשו בסביבה הקרובה. כמו כן נבנו מלכודות סחף בנחל כור כדי לבלום את הסחף במורד הנחל. המשימה לבלימת הסחף הופכת בלתי אפשרית, כאשר המים צולחים את הנקודה הזאת.

מבצע השיקום התנהל בקצב מוגבר והסתיים תוך חודשיים. גם ברמה הנופית בוצע שינוי חיובי שניתן להבחין בו. לעיניהם של הנוסעים בכביש 90 מטבחה לכיוון צומת עמידד נגלה בעבר הר פגום ו"פצוע", כאשר כל הצד המערבי של ההר אופיין בערימות ומחפורות. העניין הזה תוקן: ההר עכשיו מרהיב ביופיו ושלם, כפי שהיה לפני תחילתו של פרויקט נמל אשדוד.

מהנדס רשות ניקוז ונחלים כינרת, רן מולכו, אמר בהתייחסו למבצע השיקום: "הפרויקט הינו דוגמה ומופת לשיקום אתרים פגועים בהיבטים - הנופי, האקולוגי ושימור הקרקע. מדובר במקרה קלאסי שבו גוף מבצע לקח אחריות על אזור שנהרס על ידו, אמנם למטרות טובות. עכשיו אותו גוף בא ותיקן אותו. לכאורה זה מתבקש, אבל במציאות של היום הדבר הזה הוא לא מובן מאליו, וצריך להעריך אותם על הפרויקט המוצלח".

הכרייה המוגברת בהר בעת העברת אבני הבזלת יצרה תופעה של סחף לכינרת בעונת הגשמים. אם בעבר ניתן היה למנוע את הסחף או לפחות למתן אותו - צורתו החדשה, הלא טבעית של ההר, מנעה עכשיו את האפשרות הזאת

צילום: רבקה מן

התנאים בחופי הכינרת הולכים ומשתפרים אך הציבור ממשיך ללכלך ולהשחית

שולחנות פיקניק ושמירה על הנוי - הכל מיועד להנעים את שהותם של המוני ישראל בחופי הכינרת כדי להקל על התמצאות המתרחצים והנופשים ברחבי חופי הכינרת הוצבו שלטים אחידים, מלבד אלו של משרד הפנים, בכל החופים. המטרה שהציבור יכיר את השלטים האחידים וידע לאתר את הדרוש לו - שירותים,

רות מעין

משרדים, חנויות מזון וכו' - בכל חוף שבו יבקר. במסגרת שדרוג השירות וההקלה על קהל הנופשים בחופי הכינרת בימי הקיץ הלוהטים הוקמו ברצועת חוף השקמים סככות צל קטנות. קוטרן של כל סככה הוא כ-30 מ', וכולן ביחד מעניקות למתרחצים כ-300 מ' של צל. באזור הקמפינג נבנות סככות גדולות. היום מוקמות סככות צל גם בחוף לבנון. בחופים ברניקי ושקמים שופצו השירותים והמקלחות, והיום הם נותנים מענה חדיש והולם לנופשים בשטח.

אחד הדברים החשובים, שלא זכו לטיפול בעבר, הוא גישה לנכים בחופי הכינרת. במסגרת ההתחשבות בצרכי הנכים מתוכננים נתיבים לעגלות בנוסף למדרגות היורדות אל המים, וכן התאמה של השירותים בחופים לנגישות הנכים. בחוף לבנון הוקמו מבנים חדשים, המיועדים לשמש כנקודות פעילות משטרתית, ומקומות אחסון לדברים הדרושים לשירותי חוף (חומרי ניקיון, לדוגמה).

נרכש ציוד, הכולל מנוף גדול לטיפול בעצים, לגינון בחופים. הוכשרו עובדי נוי וכן עובדי מערך הצלה המתבסס על אופנועי ים. במסגרת העבודות מתוחזק גם שביל סובב כינרת - מכסחים ומנקים לאורך השביל.

בחופים המזרחיים והמערביים של הכינרת נוספו כ-70 שולחנות פיקניק - שולחנות עץ במסגרת מתכת, ברמה גבוהה ובגימור נאה.

אריה טוען, שנוחיותם של הנופשים והמתרחצים בחופי הכינרת הוא בראש מעייניהם של עובדי האגף לניהול חופים. התכנונים והביצוע מיועדים להקל ולהנעים את שהותם של המוני ישראל סביב הימה הכחולה והיפה של כולנו.

יש יותר תלונות מפרגון. המחמאות מגיעות בעיקר מקבוצות מאורגנות, הציבור ממשיך ללכלך ולהשחית

מאמצים רבים מושקעים בשמירה על ניקיון חופי הכינרת. הוצבו כ-100 "צפרדעים" בכל החופים, כדי שימשו מוקדם לריכוז ואיסוף האשפה. צוותי ניקיון עמלים ימים ולילות בפניו הפסולת מן החופים. הציבור, ברובו, מתעלם ממאמצים אלו. למוקד מגיעות הרבה יותר תלונות מאשר

אריה סגרון, מרכז תחום האגף לניהול חופים באיגוד ערים כינרת, מספר על כל השיפורים שהוכנסו בחופי האגם.

סוכות הצלה חדשות: הוקמו סוכות מצילים ניידות, המכילות אל כל הדרוש לשמירה על חיי המתרחצים

לפני הקמת איגוד ערים כינרת כל מפעיל חוף בנה סוכות מציל לפי ראות עיניו ובהתאם לתקציבו. באגף לניהול חופים הוחלט על הקמת סוכות בעלות צורה אחידה - הציבור יתרגל לראות סוכות כאלו ולדעת, כי בחוף זה אפשר לשחות.

סוכות כאלה הוקמו בצד המערבי של הכינרת בחוף צינברי ובחוף שקמים. בצד המזרחי מתוכננת הקמתן בחוף חלוקים - לבנון.

הסככות מעניקות למצילים צל נרחב. מתחת לסוכות נבנו חדרים לעזרה ראשונה. היות שמפלט הכינרת מתאפיין בתנודות רבות, סוכות הצלה ניידות ואפשר להזיזן בהתאם לגובה המפלט.

הרוחות המערביות אחר הצהריים בכינרת גורמות לסחיפה, שלא פעם גובה חיי אדם. כשנושבות רוחות אלו החסקה אינה מהווה פתרון יעיל להצלת המתרחצים. בצד המערבי של הכינרת נרכשו שני אופנועי ים לכל סוכת מציל. מתכננים להגדיל את צי האופנועים גם בחופי אחרים.

נבנו סוכות, הוקמו חדרי עזרה ראשונה, נקנו אופנועי ים - לא נותר למתרחצים בכינרת אלא לציית לשלטים ולשחות רק בחופים המורשים לרחצה.

מערכות ביוב שקרסו - שודרגו. המטרה - מניעת זרימת ביוב וזיהום מי הכינרת

מערכות הביוב בחופים צינברי וברניקי שבצד המערבי של הכינרת התאפיינו בעבר בתקלות חוזרות ונשנות, ולמעשה - קרסו. המשאבות התקלקלו השכם והערב, והתראות על זרימת ביוב לכינרת התקבלו כמעט בכל יום.

בשני חופים אלו נבנו מערכות ביוב חדשות ובהן מערך של התראה אלקטרונית, המיועדת לגלות כל תקלה ולדווח עליה באופן מיידי. גם בחוף סוסיתא שבמזרח הכינרת שודרגו מערכות הביוב הישנות.

בעתיד מתוכנן שדרוג של תחנת הביוב במפרץ אמנון. בחוף זה מתגלות כמעט כל יום בעיות של גלישת שפכים לעבר הכינרת. התקלות הרבות זוכות אך ורק לתיקונים אקראיים, שכמובן אינם פותרים את הבעיה.

אסור להרשות גלישה של ביוב לכינרת וזיהום מימיה! שדרוג מערכות ביוב ובניית מערכות חדישות תקטין, ואולי אף תמנע, זרימת מזהמים למים הכחולים של האגם.

שילוט, סככות צל, שיפוץ שירותים, נגישות לנכים,

אחד הדברים החשובים, שלא זכו לטיפול בעבר, הוא גישה לנכים בחופי הכינרת. במסגרת ההתחשבות בצרכי הנכים מתוכננים נתיבים לעגלות בנוסף למדרגות היורדות אל המים, וכן התאמה של השירותים בחופים לנגישות הנכים

צילומים:
צביקה מילשטיין
ועידן טולדנו

בהתנהגותו של רוב ציבור הנופשים אין שיפור. האשפה נזרקת בכל מקום ונערמת על הקרקע. הוונדליזם חוגג - אין יום שלא הורסים

אבטחה, תחזוקה וציוד לכיבוי אש - החופים שתחת חסות איגוד ערים כינרת מתוחזקים יותר
בחופים המזרחיים והמערביים של הכינרת הוצבו עגלות עם ציוד לכיבוי אש. המטרה היא לאפשר למתחזקי החופים לתת מענה מיידי לשריפות, עזרה ראשונה, בזמן ההמתנה למכבי האש. בכל החופים יש מאבטחים בכניסה. מערך האבטחה מוגבר כשיש פעילות יתר - בחגים, בסופי שבוע ובחופשים.
התחזוקה, בעיקר הניקיון, של החופים היא עבודה סזיפית. יום יום פושטים על החוף עובדי קבלן הניקיון, המועסק על ידי רשות ניקוז כינרת, ודואגים להכין את החוף לנופשים של יום המחרת. יש מוקד של תלונות. משתדלים לתת מענה מיידי לכל תלונה. התלונות הן בעיקר על ניקיון, על מפגעים שונים ועל תשלומי יתר בכניסה לחופים. יש לציין, שהחופים אשר עליהם אחראי איגוד ערים כינרת נקיים ומתוחזקים יותר מחופים אחרים.

מחמאות. בכל זאת, באופן מפתיע יש גם פרגון, בעיקר מקבוצות מאורגנות המוזמנות לחופים - מכתבי תודה והוקרה מגיעים מקבוצות של משטרה וצבא, מחוסים בהוסטלים, מקבוצות של נוער במצוקה מאל"מ ועוד.
בהתנהגותו של רוב ציבור הנופשים אין שיפור. האשפה נזרקת בכל מקום ונערמת על הקרקע. הוונדליזם חוגג - אין יום שלא הורסים; זורקים אבנים על גופי תאורה ושוברים אותם; שוברים עצים ומבעירים אותם; מתחברים לחשמל באופן פירטי; משמיעים מוסיקה רועשת בקולי קולות, וגורמים לתגרות רבות בחוף.
לדעתו של אריה סגרון, פעילות ההסברה וחלוקת השקיות חייבת להיות מתוגברת ומגובה בפעילות אכיפה. הפקחים צריכים להגיע לחופים גם בשעות הקטנות של הלילה, לתפוס את העבריינים "על חם" ולקנוס אותם. רק כאשר כואב לישראלים בכיס, הם שומרים על הניקיון ועל שלמות חופי הכינרת.

המתרחצים בכינרת - היזהרו מסחיפה! מדי שנה טובעים במי הכינרת הכחולים מתרחצים הנסחפים בזרמים החזקים

רוב החופים סביב הכינרת אינם מוכרזים, אסורים לרחצה. הציבור הישראלי נוטה לא לציית לשלטים של משרד הפנים האוסרים להתרחץ בחופים אלו. כמו כן, בהתאם ל"רוח הישראלית", המתרחצים אינם מקשיבים ואינם מצייתים להוראות המצילים. התוצאה - מדי שנה יש טביעות של שחיניים המתרחקים מהחוף, נסחפים ומאבדים את כוחותיהם. פקחי איגוד ערים כינרת עורכים סיורים בכלי רכב בחוף ובכלי שיט, אופנועי ים וסירות, באגם בתקופות עמוסות בנופשים. זאת כדי לאתר מתרחצים בסכנה ולמנוע את טביעתם.

רות מעין

הנופשים אינם מודעים לזרמים החזקים והסוחפים בכינרת, בעיקר כשנושבות רוחות חזקות. הימה נראית להם שלווה ושקטה, והיא אינה מראה את "פניה" האמיתיות והמסוכנות. יש להזכיר, שבשעה 8.00 בבוקר מתחילים שירותי ההצלה בחופי הכינרת המוכרזים, ובשעה 17.00 אחה"צ הם מסתיימים. מובן, שלא מעט מתרחצים שוחים בימה לפני ולאחר שעות אלו.
ארז נוימן נמנה עם הפקחים המסיירים בחופים ובמים גם בשעות שבהן אין מצילים. לדבריו, "אנשים אינם מבינים שבאופן תמידי יש זרמים חזקים בכינרת. הם שוחים, נקלעים לזרם חזק, נסחפים לעומק האגם ומגיעים לאפיסת כוחות. לפעמים נהנים נופשים משכיבה רגועה על מזרן ים. משב רוח חזק ופתאומי הופך את המזרן. הם נסחפים ונאלצים לקיים מאבק על חייהם."
לדעתו, יש להכניס למתרחצים את המודעות שהכינרת אינה תמימה ושקטה. עליהם לציית לשלטים ולהקשיב להוראות המצילים. "לא פעם ולא פעמיים התרעתי ותהיתי: מדוע יש שירותי הצלה רק בשעות 8:00-17:00? הרי גם בשעות אחה"צ והערב ישנן רוחות זרמים חזקים בכינרת, שהופכים אותה למסוכנת לשחיניים."
פקחי רשות ניקוז כינרת מנסים למנוע טביעה של מתרחצים. הם מסתובבים עם מערכות כריזה ומיידעים את הנופשים בסכנות שטומנת בחובה הימה ובדרכים למניעתן.
השנה ניצלו ארבעה מתרחצים על ידי הפקחים. אחד נצפה ונמשה על ידי ספינת הסיור. כשארז סייר בחוף הוא ראה במשקפת שלו אב ושני ילדיו, שנסחפו למרחק בגלגלי הים שלהם. הוא הזעיק את המציל, וזה עלה על אופנוע ים וחילץ אותם. הארבעה, שנמצאו באפיסת כוחות, ניצלו וירדו לחוף בריאים ושלמים.
פיקוח, סיורים בחופים ובכינרת, יידוע המתרחצים בסכנות הטמונות באגם הכחול, הארכת שעות פעילות המצילים וציות ציבור המתרחצים להוראות - כל אלו יכולים למנוע טביעות ולהציל חיים.

הכינרת היא "הסיפור שלו"

בצאתו מכנס שהתקיים השנה במכללת "כינרת" שבצמח על אתרים סביב הכינרת, פגש את יצחקי בחור צעיר נרגש ממצפה נטופה, שלחץ את ידו ארוכות ואמר: "חשבתי שהשם יצחקי גל הוא אגדה. שמעתי עליך כל כך הרבה סיפורים. הכינרת אצלי מזוהה איתך מאז ומתמיד"

בסקר מצב הביוב התברר, שלמרבית היישובים לא היו פתרונות ביוב. קשה להאמין בכך כשרואים את המצב היום.

השנים עם מנשה, 1978-1986, היו שנים של יצירה. אז הבנתי איזו מערכת פנטסטית היא הכינרת וחופיה. בהתחלה היו שלבי התכנון - עצים, תשתיות, שירותים ועוד. אחר כך החלום שחלמנו - לפתח חופים מתאימים לנופשים ולמתרחצים - קרם עור וגידים. האמנו, שיש להצל את החופים בעצים רבים כדי ליצור תנאים מתאימים לנופש בימי הקיץ הלוהטים. סככות אינן יכולות להחליף עצים, הן מבחינת טבע והן מבחינת יופי.

אני הייתי אחראי על הבאת השתילים. לעיתים חרגתי מהוראות המתכנן, כאשר לא היו במשתלה העצים שתוכננו, והבאתי שתילים שונים ומגוונים. בחופים שבהם שתלנו שתילים טובים, בלי להתחשב רק במגבלות הכספיות, יש עד היום צל ופריחה מרהיבה של צאלון ושל עצים אחרים, כמו בחוף החלוקים שבמזרח הכינרת.

בשנים אלו עסקתי בדברים שונים - פיקוח, פיתוח חופים, חינוך והסברה. אהבתי תקופה זו. תכננו, יצרנו, ולמדתי את מורכבותה של המערכת הנקראת כינרת. כמו כן ייצגתי את מינהלת הכינרת בוועדה המחוזית לתכנון ולבנייה במחוז צפון, ואני עושה זאת עד היום. תפקידי בוועדה היה לדאוג, שלא יאשרו בנייה ללא פתרונות ביוב או פתרונות לשפכים המזהמים את הכינרת.

בשנת 1986 הפכתי לאיש הסברה וחינוך. אהבתי להדריך, להרצות ולכתוב, אך הישיבה במשרד לא הייתה בשבילי. חשוב לי יותר להיות בשטח, לפקח, לראות כיצד פרויקטים מתבצעים. אחד הדברים המוצלחים שעשינו בתקופה זו הוא ספר הכינרת, שזכה לתמיכה נאמנה של אורטי, מנהל מינהלת הכינרת דאז.

בשנתיים האחרונות חזרתי להיות פקח בחופי הכינרת. טוב לי. אני אוהב להיות בשטח, לפקח, לטפל בתקלות, להביא תועלת לכינרת. כשיש תקלה כלשהי בביוב, אני מדווח, מקים צעקות ולא נרגע עד שהתקלה מתוקנת. היום כמעט שאין גלישות של ביוב לכינרת. אני מסתפק רק בפיקוח על זרימות של ביוב. כשיש לכלוך בחופים, אני מדווח. נכנסתי לנושא עדרי הבקר הרועים ברמה ולנושא חומרי ההדברה סביב

רות מעין

אכן, חייו הבוגרים של יצחקי סובבים סביב

אגם המים הכחול והייחודי. הוא נולד בקיבוץ קריית ענבים שבהרי ירושלים. נישואיו לבת אפיקים הביאו אותו לעמק הירדן ולכינרת. ישבתי עם יצחקי באחד מבתי הקפה החביבים עליו בצומת יהודיה ורשמתי את סיפור אהבתו לימה:

רוב חיי הבוגרים, משנת 1968, ביליתי בחופי הכינרת. בשנה זו הצטרפתי לצוות מצומצם של רשות שמורות הטבע, שתפקידו היה לסקור נופים ואתרים ברמת הגולן, כולל בבטיחה. הסקר הסתיים בשנת 1970. אלו היו שנים קסומות. גילינו אתרים עתיקים; חזינו בנופים נפלאים; סימנו חלקות שהיו מיועדות לחקלאות, להתיישבות ולתיירות; גילינו וסימנו שבילים; חזינו בנחלים שוצפים ובמפלים המוקפים בצמחייה עבותה. גולת הכותרת הייתה, בעיני, גילוי מקומה של גמלא. עד אז היו ויכוחים על מיקומו של האתר. אחרי הגילוי החלו לחפור, והיום האתר מוכר לכל ישראלי.

הייתי צעיר, מלא התפעלות מכל שנגלה לעיני וחדור אידיאלים. כבר אז היו מלחמות על השטחים שנוספו למדינת ישראל במלחמת ששת הימים. חקלאי עמק הירדן נלחמו עליהם בינם לבין עצמם וכן עם היישובים המעטים שקמו ברמת הגולן.

אנחנו, צוות סקר נופים ואתרים בגולן, האמנו שיש להשאיר שטחים נרחבים גם לתיירות. כדי למנוע את הפיכת כל השטחים לשדות חקלאיים ניטעו אקליפטוסים מחוף לבנון עד חוף כינר במזרח הכינרת וכן לאורך נחלי הגולן. כבר אז הייתי מעורב במאמצים להקים גוף שינהל את אגם הכינרת.

בשנת 1978 נקראתי על ידי מנשה בן שלמה להצטרף למינהלת הכינרת. זו הייתה שנה מיוחדת, שבה התחילו פרויקטים רבים. מנשה ניהל, שלומקה דחף, אני העליתי רעיונות ויוסי בן צבי פיקח על העבודות. היו, כמובן, מגבלות של תקציב. התחלנו לפתח את חוף רותם. חוף שיש בו "סאלה" - מקום רדוד, עם הרבה אבנים והרבה דגים. בנינו שם כליות. שאר החופים פותחו בהמשך. אז החלו להקים את אתרי האשפה תאנים וטליה, נערך סקר ביוב באגן ההיקוות של הכינרת והוקמו צוותים לטיפול בנושאים השונים.

אני אוהב להיות בשטח, לפקח, לטפל בתקלות, להביא תועלת לכינרת. כשיש תקלה כלשהי בביוב, אני מדווח, מקים צעקות ולא נרגע עד שהתקלה מתוקנת

הכינרת, למרות שאינם כלולים במסגרת תפקידי. איכפת לי. הכינרת יקרה לי. לכן, אני עוסק בכל מה ששייך לה.

בסוף חודש יולי, לאחר כה הרבה שנים של "כינרת", אתה יוצא לגמלאות. איזה מסר אתה רוצה להעביר לבאים אחריו?

הכינרת היא תופעה מיוחדת, מערכת מורכבת הכוללת דברים שונים: מימיה משמשים לשתייה, להשקיית שדות חקלאיים, לתעשייה, לדייג, לשייט, לרחצה ועוד. כל אחד מן המרכיבים דורש פיקוח וניהול מתאימים.

סביב הכינרת יש אתרים הסטוריים רבים. היא משמשת מקור משיכה לאנשים מדתות שונות. הכינרת היא מקור השראה לסופרים, למשוררים ולציירים. הקסם של הימה נובע מנוכחות של אגם מים כחולים ומתוקים בלב אזור צחיח ושחון. בכתבות שנעשו עם משוררים צעירים נאמר, כי גם כשהכל בארץ נמאס, עדיין נשארת האהבה לכינרת.

כידוע, הדגה היא מרכיב חשוב בשרשרת המזון ובשמירה על איכות המים. כדי למנוע הופעת גורמים מזיקים בכינרת, כמו אצות כחוליות (רעלניות), יש ליצור אינטראקציה הרבה יותר טובה בין החוקרים להנהלה. המחקרים צריכים להצביע על הבעיות ולהציע דרכים לפתרון. המערכת הניהולית צריכה להיות מסוגלת לקבל את המידע, לתרגם אותו למעשים, לקדם וליישם את הפתרונות המוצעים.

יש להמשיך ולהקים מתקני התפלה, דבר שהיה צריך להתבצע מזמן. "שחרור" הכינרת משאיבות למוביל הארצי ימנע ירידה למפלסים נמוכים מאוד, מסוכנים לאיכות המים. כך המערכת תיראה אחרת לגמרי.

אני מאמין ומקווה, שהדורות הבאים של הפקחים ידעו להפנים את החשיבות והמורכבות של המערכת. על הפקה להיות "ראש גדול", לראות את המכלול ולפתח אכפתיות לכל דבר הקשור לכינרת ולא רק לתחום הצר שעליו הוא ממונה.

ישו, שישב בכפר נחום על "דרך הים", הפיץ את תורתו משם. בתקופה זו נערכו הדרשות החשובות שלו (כמו דרשת ההר) והניסים הגדולים (הלחם והדגים, למשל). חייבים להבין, שהנצרות מהווה חלק גדול מהכינרת ומתולדותיה, כדאי למשוך אליה תיירים ולהתייחס אליהם ביחס המתאים.

אהבתי לכינרת מתבטאת בכך, שגם אחרי העבודה אני מטייל בחופים, שותה קפה, נרגע ומביא את המשפחה ואת החברים לשם. אני מקווה, שגם בעתיד אוכל לבקר את הימה הקסומה ואת חופיה, מושא אהבתי.

כדי לנהל בצורה נכונה את המערכת המורכבת של הכינרת, חופיה ואגן ההיקוות שלה, יש לעשות זאת בראייה כוללת. יש להתייחס לכל מרכיבי המערכת ולא להתפס לדברים שוליים, כמו כיסוח צמחייה. "הלב" של השמירה על

אני מאמין ומקווה, שהדורות הבאים של הפקחים ידעו להפנים את החשיבות והמורכבות של המערכת. על הפקה להיות "ראש גדול", לראות את המכלול ולפתח אכפתיות לכל דבר הקשור לכינרת ולא רק לתחום הצר שעליו הוא ממונה

"שומרי הנחל" - תוכנית חינוכית במג'אר

תלמידי בי"ס יסודי ה' במג'אר פעלו לשיקום נחל אל רודראן כחלק מפרוייקט חינוכי המיועד לגיבוש ערכי הקהילה

אקולוגי של הנחל, שכללה: יצירת שביל מחבר בין הטרסות לבית הספר; פינוי פסולת בצד המזרחי; שיקום נופי בנטיעות; שיקום אקולוגי במקטע שבין בית הספר לחורש הטבעי; בניית כיתות לימוד בטבע לילדי בית הספר.

מנהל בית הספר, מר לביב סרחאן, רואה בשיקום הנחל כלי חינוכי-חברתי היכול להשפיע על שינוי עמדות בקהילה. בבית הספר לומדים מוסלמים, נוצרים ודרוזים. המאורעות שהתחוללו בכפר בשנת 2005 והמשקעים שנתרו בתושבים חידדו את הצורך בליכוד מחודש של הקהילה.

לדבריו, אינטראקציה בין התלמידים, המורים, ההורים והקהילה כולה יכולה להוביל לשיפור החברה.

נבנתה תוכנית המבוססת על עקרונות של חשיבה חדשנית, אחרת, בלימודים. צוות מומחים במשרד החינוך קיבל את התוכנית, השתכנע והעניק לבית הספר במג'אר מעמד של בית ספר ניסויי המזכה בשעות לימוד נוספות ובתקציבים מוגדלים. עתה נותר להוכיח, שהפעילות הנעשית בבית הספר אכן מצדיקה את מעמדה החדש.

מר סרחאן ציין, "שיקום הנחל הוא מטרה המשותפת לכל תושבי מג'אר. כולם רוצים שהוא יהיה יפה ומטופח. לצוות הפדגוגי יש תוכניות רבות, והוא פועל במרץ למימושם."

באגף מים ונחלים של המשרד להגנת הסביבה רואים בתוכנית חינוכית תומכת חלק בלתי נפרד משיקום נחלים ומעיינות. "תוכניות כאלה תורמות לחיזוק הקשר של הקהילה המקומית עם הטבע הסובב אותה, קשר המוביל למעורבות ואחריות אישית לנושאים סביבתיים", אומר דרור פבזנר, האחראי על שיקום נחלים בצפון מטעם האגף. המשרד להגנת הסביבה שותף, תומך ומלווה את תוכנית שומרי הנחל במג'אר כמו גם את יתר תכניות שומרי הנחל בכל אגן ההיקוות של הכינרת.

בפרוייקט "שומרי נחל טפחות-רודראן" אימץ בית הספר היסודי ה' את נחל רודראן, הנמצא סמוך אליו. התלמידים והוריהם לקחו חלק בפעילות חקר, בפעילות חווייתית ומגבשת ובפעולות שיקום והסברה. כל אלה במטרה להעמיק את ההיכרות עם הנחל ולהוביל לשמירה עליו. בפרוייקט שותפים: המשרד להגנת הסביבה, רשות ניקוז ונחלים כינרת, החברה להגנת הטבע ובית הספר היסודי ה' אל רודראן.

יום סיום הפרוייקט התקיים בסוף חודש מאי. הוזמנו אורחים רבים - הורים, בני משפחה, מכובדים מקומיים, נציגים ממשרדים ממשלתיים שונים ואוהבי טבע. קבוצות של תלמידים הדריכו את האורחים. מחלקת הנדסה ברשות ניקוז ונחלים כינרת בנתה, בעזרת התלמידים, מסלול הליכה בנחל. לאורך המסלול החדש הובילו התלמידים את האורחים, שנחשפו לחורש הים-תיכוני ונחו באזורי ישיבה חדשים ומוצלים. בתחנות שאוישו על ידי התלמידים זכו המוזמנים לשמוע הסברים על בוטניקה, זואולוגיה, ועוד נושאים שנלמדו במשך השנה. הורי התלמידים הוחתמו על אמנה לשמירת הנחל.

תלמידי יסודי ה' הם חלק מתוכנית "שומרי הנחל" הכללית, שמתנהלת מזה מספר שנים באזור הגליל העליון. המסר החינוכי

כפר מג'אר הציורי יושב על מורדותיו המזרחיים של הר חזון וחולש על ערוציו השונים של נחל צלמון. ערוצי הנחל הם חלק ממורשת הכפר, מהחקלאות ומתרבות הפנאי של התושבים.

נחל אל רודראן נשפך אל נחל טפחות ומשם אל נחל צלמון.

ערוץ הנחל המפותח עשיר

בחורש ים תיכוני, במים הזורמים

בחלק מהשנה ובמתקנים

חקלאיים. בשנים האחרונות הפך ערוץ הנחל למקום מוזנח ומלא בפסולת.

ברשות ניקוז ונחלים כינרת ובאגף מים ונחלים של המשרד להגנת הסביבה סברו, שסמיכותו של הנחל לביה"ס היסודי ה' אל רודראן, ממש בחצר האחורית שלו, מהווה אפשרות נדירה לשיקום הנחל תוך שיתוף הקהילה. אימוץ תלמידי ביה"ס את הנחל עשוי להוביל מהלך של גיוס כל אנשי הקהילה לשיקום הנחל ולהחזרת עטרה ליושנה.

במפגש מרגש עם מנהל בית הספר, מר לביב סרחאן, התגלה כי לתוכנית יש מעריך גדול. כבר שנים הוא מתלבט כיצד לפתור את בעיית הערוץ המוזנח ולגרוור אחריו תלמידים ותושבים למאמץ של שיקום הנחל.

לביב הודה, כי ניסה בעבר לגייס גופים שונים לפרוייקט השיקום, אך מאמציו עלו בתוהו. במפגש הגיעו כל הנציגים להסכמה, כי אכן ראוי שביה"ס היסודי יוביל את מהלך שיקום הנחל.

למבצע גויסו מדריכי מל"ש מג'אר של החברה להגנת הטבע, בניהולו של מר רביע איסמעיל. הם הכינו תוכנית הדרכה מגוונת ומעניינת, שכללה: היכרות עם המקום; היכרות עם הנחל; משמעות הנחל בהיבטים תרבותיים והסטוריים; פעילות חקר תוך היכרות עם המערכת האקולוגית של הנחל; איתור מפגעים סביבתיים ופתרונות; פעולות שיקום והסברה.

במקביל לתוכנית החינוכית הוכנה ובוצעה תוכנית לשיקום

יעל סלע
אגף חינוך והסברה כינרת

תלמידי ומורי בית הספר ביום השיא בנחל. צילום: עלי אלמן

טיול בעינות רקת בט"ו באב. צילום: ניצן אדרי

חדשות שביל סובב כינרת

• טיולים בשביל סובב כינרת

כולנו אוהבים את הכינרת. כאתר של בילוי חופי - מהמזרן שעל החוף אל המזרן שצף על פני המים. האוויר מתובל בעשן המנגלים,

נסים אסבן
אגף חינוך והסברה כינרת

והמוזיקה המתנגנת ברקע במגוון של סגנונות. אנו, באגף החינוך וההסברה של רשות ניקוז ונחלים כינרת, שמנו לנו למטרה להפוך את הכינרת למוקד משיכה למטיילים ותרמילאים, להכיר לציבור פן נוסף - מסלולי טיול על שביל סובב כינרת וקומזיץ על החוף לצלילי גיטרה. אנו מציעים לציבור סיורים ללא תשלום* בשביל סובב כינרת בשלושת הרגלים סוכות, פסח ושבעות - ובעוד הזדמנויות. הפעילויות מותאמות לעונות השנה - בסתיו ובאביב סיורי יום, ובקיץ הלוהט סיורי שקיעה וירח מלא.

בט"ו באב קיימנו סיורי "אהבה לכינרת". קצת לפני שקיעת השמש יצאנו לסיור על שפת הכינרת, מטבריה צפונה לעינות רקת. עם חשכה הגענו לקומזיץ שהוכן מראש על שפת האגם. ישבנו מסביב למדורה, אכלנו פיתות ותפוחי אדמה מהאש ושרנו לצלילי הגיטרה של בועז שרעבי מכינרת, כל זאת לאורו של הירח המלא, שגרם לתגובות רומנטיות בלתי נשלטות... ברוח זאת התקיים בחודש אוגוסט מסע חופים של חוגי הסיירות של החברה להגנת הטבע. כ-40 חניכים סבבו את הכינרת ב-5 ימים. המסע יצא בשיתוף עם רשות ניקוז ונחלים כינרת, למרות שהשביל בחלקו עדיין לא מושלם ולא מסומן. אנו מקווים להשלים את שביל סובב כינרת בכל חופי האגם. באופן טבעי חוגי הסיירות הקדישו יום אחד מהמסע לפריצת קטע בשביל סובב כינרת. הם השתתפו בפתיחתו של הקטע החדש ממעגן לחוף צמח.

בסוכות - סיורים בשביל סובב כינרת

- יום ראשון 16.10.11 סיור שקיעה + קומזיץ
- יום שני 17.10.11 סיור יום
- יום שלישי 18.10.11 סיורי יום וסיור לילה ייחודי עם תיקון ליל הושענא רבא מספר המקומות מוגבל

פרטים והרשמה לסיורים:

55477 * כינרת

מכאן טלפון נוי

* הרשות שומרת לעצמה את הזכות לעדכן ו/או לשנות את שיעור דמי ההשתתפות, וכן לשנות או לבטל את מועדי הפעילות, על פי שיקול דעתה הבלעדי

ברור: אין די בשיקום ובטיפול הנחל וסביבתו על ידי הרשויות. פעולות אלו נותנות פתרון מהיר רק לבעיית ההזנחה ששלטה במקום במשך שנים ארוכות. שילוב הקהילה החיה במקום יגרום לשינוי אמיתי בהתנהגות ובהתייחסות של התושבים לנחל ולסביבתו. יתרה מזאת - קהילה המאמצת קטע נחל, שומרת ומטפחת אותו, תוכל להביא גם לשינוי דרכי ההתנהגות של אחרים, אשר טרם התעוררו אל המודעות הסביבתית. יש לזכור, כי שמירה על הטבע קשורה קשר

למעלה: לביב סרחאן, מנהל בית הספר ותלמידה.
למטה: תלמידות מדריכות את באי הטקס ביום השיא.
צילום: עלי אלמן

הדוק לחינוך, לשהות הילדים בטבע, להיכרות קרובה איתו ולחוויה משמעותית בנחלים ובטבע שמסביבם. התוכנית החינוכית בנויה כך שהתלמידים יכירו את המקום. ההיכרות תוביל לפיתוח תחושת שייכות ואכפתיות, ואלו יובילו עם הזמן ליצירת אחריות סביבתית.

תוכניות חינוכיות מסוג "שומרי נחל אל רדוראן" חייבות להימשך על פני רצף של מספר שנים. תהליכים חינוכיים לוקחים זמן, ואין לצפות לתוצאות מיידיות. מובילי התוכנית מאמינים, כי רק המשך רציף של הפעילות תביא לשינוי שאליו שואפים וליצירת מעורבות בקרב הקהילה המקומית, שתוביל לאחריות ולמנהיגות סביבתית בקרב התושבים.

מתכון להכנת יריד אקולוגי

היריד האקולוגי ה-3, שהתקיים ביוני השנה, זכה לתשבחות גדולות והוכתר כהצלחה גדולה

הנוער העובד והלומד, סטודנטים ממכללת כינרת ונציגי גופים ירוקים, שהגיעו ללא תשלום והעבירו פעילויות מגוונות להנאת הציבור. התחושה שנוצרה הייתה - כולם מעורבים! כל אחד נותן קצת, וביחד נוצר הרבה יריד.

3. הרכב היריד: דוכני מכירה, שנבחרו בקפידה; דוכני אוכל; דוכני הסברה; דוכני הפעלה; דוכני יצירה; סדנאות; הרצאות; מופעים. היריד נמשך כ-3 שעות, זמן קצר מכדי להספיק להתעמק בכל השפע והמגוון הקיים. לכן, כל אחד חווה את היריד בצורה אחרת, התעמק בנושאים המעניינים אותו, ואם משהו מעניין התפספס - לא נורא, תמיד יש עוד שנה. יש לציין, שמעבר לאורח חיים ירוק הוא תהליך, תהליך ארוך. לכן, בכל שנה תחומי העניין משתנים, בהתאם לתהליך האישי שכל אחד עובר.

4. צוות מנצה: את היריד מלווים אנשי צוות בית הספר. ההכנות ליריד מרובות ודורשות זמן ונכונות. והכול נעשה בהתנדבות ומתוך תחושה של חדוות היצירה. השנה היריד התקיים בבית הספר התיכון "בית ירח". צוות בית הספר התגייס למשימה ברצינות ובאחריות, וכולם סיימו "עם טעם של עוד". חשוב לציין את ספיר ליאור, איש הסביבה מטעם המועצה, ששותף לארגון ולפעילות מהיריד הראשון.

5. חסויות ותרומות: במהלך השנים היקף היריד התרחב פי שלושה. הציבור מצביע ברגליים כשהעלויות גדלות. לשמחתנו, שני גופים החליטו לסייע ולקחת חסות על היריד: רשות ניקוז ונחלים כינרת - איגוד ערים כינרת ומחלקת איכות הסביבה של המועצה האזורית עמק הירדן. מקור תקציבי נוסף מגיע מהמשרד לחינוך התיישבותי, דרך פרויקט 'שח"ק ירוק'. בזכות אלה הפעילויות בחינם, והציבור יכול ליהנות מהמגוון והשפע בלי להוציא אגורה. במהלך היריד הציבור מוזמן לנסות את כוחו בחידון סביבתי נושא פרסים. הפרסים הם תרומות של עסקים מהאזור. אנו נרגשים בכל פעם מחדש מההיענות הגבוהה של בעלי העסקים, והציבור נהנה מהתרומות. לשיפור החוויה הירוקה ולעידוד צרכנות נבונה אנו מקפידים לחלק בכניסה שי לכל משתתף. הפעם חולקו תיקי אלבד בתרומה של מפעל "גולן פלסטיק", פנסים סולארים של אדיר א. נתניה בע"מ וקרטיבים מרעננים עם הלוגו "הולכים על נקי זאת הכינרת שלנו".

ולסיום:

שרפרף מבקבוקי פלסטיק ועיסת נייר, סיסמה למען שמירה על הכינרת, סיור במתקן הטמנה וכו'. פעולות אלה יוצרות אינטראקציה חברתית ברמת הקבוצה, בית הספר והקהילה, וגם בין האדם לסביבה. הם מהווים נדבך חשוב לקראת יום השיא - היריד. אנחנו מקווים שיחסיים אלו יתהדקו ויתרחבו בקרב אוכלוסייה גדולה יותר, למעננו ולמען הדורות הבאים, כי המרכיב הסודי למתכון המנצח הוא מרכיב ההתמדה.

התגובות ליריד היו רבות ומגוונות. אמירות כגון: "למדתי משהו", "קיבלתי

גולי אורטל-עברי מפיקה

רעיון", "איך לא חשבתי על זה קודם, כמה פשוט", "מעכשיו אני אדע איך"... נאמרו במהלך היריד והמשיכו להיאמר עוד שבועות רבים אחריו.

מטרת היריד הייתה לקרב את קהילת עמק הירדן והסביבה לנושא האקולוגי דרך חוויה רב-חושית ורב-גילאית מהנה ומלמדת.

מהו המתכון להצלחה?

1. פעילות חינוכית - שלוש קבוצות סביבה היו מעורבות ביריד: כיתה ד' ממרכז מדע ודעת למחוננים ומצטיינים - מכללת כינרת; קבוצת מנהיגות ירוקה תיכון 'בית ירח' (ט-יב); קבוצת מנהיגות ירוקה תיכון 'בקעת כנרות' (ט-י).

במהלך השנה למדו, סיירו, הדריכו והתכוננו ליריד. ביריד עצמו עזרו בהקמה ובחיסול והפעילו את באי היריד בפעילויות שונות. בנוסף, כיתה י' מצטיינים סיכמו ביריד עבודה שנתית משותפת עם ארגון "ידידי כדור הארץ". ילדי מגמת מוזיקה מ"בית ירח" הפליאו בנגינתם, וקבוצת ילדים חביבה מקיבוץ גינוסר הפעילה תחנת יצירה. ילדים ונוער מגויסים למשימה, בהתנדבות, מתוך תחושה של שליחות סביבתית. בימינו... זה לא מובן מאליו.

2. שיתוף פעולה - זה לא סוד שהנושא הסביבתי בעמק הירדן לא נמצא על סדר היום. למרות זאת, ואולי בגלל זה, כבר מהיריד הראשון נוצרו שיתופי פעולה, שעזרו לקדם את הנושא. זה התחיל עם מחלקת החינוך במועצה האזורית עמק הירדן, דרך הנהלות בתי הספר וגני הילדים, והמשיך בחינוך הבלתי-פורמאלי. כולם התגייסו למשימת ההפצה. מעורבים נוספים היו: תנועת

צילום: גולי אורטל-עברי

שנה טובה מחברת קולחי גליל עליון

חברתנו מבצעת ניהול ופיקוח על פרויקטים ציבוריים ופרטיים משלב התכנון ועד להקמתם בפועל תוך כדי ליווי צמוד: סלילת כבישים, הקמת מכוני טיהור שפכים, תחנות שאיבה, פיקוח על הקמת ושיפוץ מבני ציבור ומבנים פרטיים.

שנה טובה וחג שמח

ניהול ופיקוח עבודות הנדסיות
מושב הזרעים 15205 טל' 04-6732389, פקס' 04-6731392
E-mail: adbar@adbar.co.il

חידת המין הפולש

בימים אלה כל המבקר בכינרת, גם אם איננו זואולוג, יכול להבחין בכמויות אדירות של חילזון קטן, שנאחז באבנים ונערם ביניהן. החילזון - *Thiara scabra* (אין לו עדיין שם עברי) הוא מין חדש בכינרת. צורתו מגדלית וצבעו חום-מנוקד. הוא מהווה הוכחה נוספת להיותנו חלק מהכפר הגלובלי - הוא נפוץ בכל העולם. נהוג לגדלו באקווריומי דגים ומהם, כנראה, הגיע אל הכינרת

עדינה דולב*

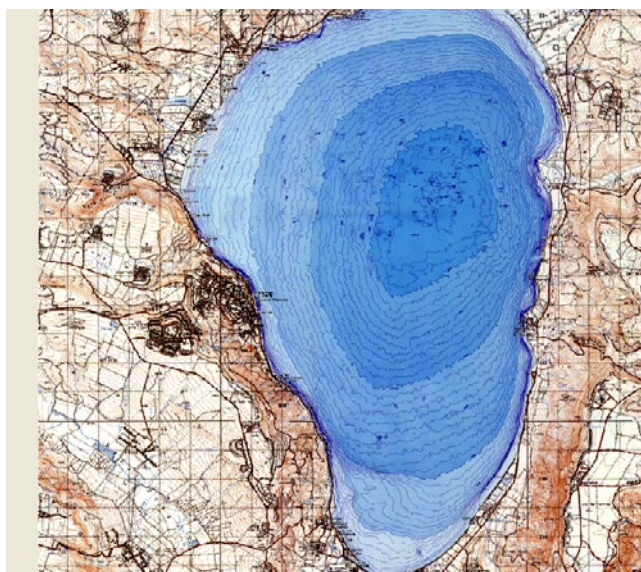
בינואר 2010 החל במעבדה לחקר הכינרת מחקר במימון "איגוד ערים כינרת" של החי בחופי האגם, כולל על המין הנ"ל.

בניסיון להתחקות אחר תהליך התפשטותן של חלזונות *Thiara scabra* בכינרת נבדקה נוכחות קונכיות ריקות של המין ברצועה היבשתית בחופים. הכמות הגדולה ביותר של קונכיות ריקות נמצאה בשפך נחל האון. במהלך השנים 2007 - 2009 נראו כמויות גדולות של קונכיות ריקות גם בחוף המכללה, מזרחה למעגן. הנק מיניס (אוצר אוסף הרכיכות באוניברסיטה העברית בירושלים) זיהה את מין החלזונות לפי קונכיות ריקות, שהובאו לו בסוף שנת 2007 מעין גב ומחוף המושבה כינרת. בביקור שערך באפריל 2008 בחוף קיבוץ מעגן ליקט מיניס מעל 6400 קונכיות ריקות של *Thiara scabra* בשטח של 1 מ"ר. ב"מפה בתימטריית" של הכינרת (מפת קווי גובה המתארת את המבנה המרחבי של האגם) ניתן לראות את ההבדלים במבנה חופי האגם: בעוד שבמזרח, באזור עין גב - גופרה, שיפוע החוף תלול והמים העמוקים קרובים מאד לשפת האגם; במערב (אזור גינוסר) ובדרום הכינרת שיפוע החוף מתון מאוד, ויש לעבור כברת דרך ארוכה יחסית עד למים העמוקים. כשהכינרת מצטמקת, כל ירידה קלה במפלס חושפת רצועת חוף רחבה. כשהיא מתמלאת, עליה קטנה במפלס מציפה מטרים רבים של יבשה. מכאן שהחיגור בחוף (שינויים בנוכחות יצורים חיים מקו המים ועד לאזור היבשתי שגובל עם האגם) משקף את ההיסטוריה של השינויים במפלס. בבדיקה שערכתי בחוף מעגן - המכללה לא מצאתי קונכיות ריקות של *Thiara scabra* בקו שנוצר ע"פלט מי הכינרת במפלס השיא שהיה באפריל 2004 (208.86 - מ'). קונכיות בודדות נמצאו במרחק 3 - 4 מ' משם, לכיוון הים, בקו שאליו הגיעו מי הכינרת בחודש מרץ 2005 (במפלס הגבוה ביותר לאותה שנה: 209.94 - מ'). מכאן אני מסיקה שבשנים 2004 - 2005 החלה, ככל הנראה, התפשטות המין באגם.

כלומר: בזמן מסוים במהלך עונת 2004 - 2005 רוקן כנראה מישוהו את תכולת האקווריום שלו באחד מחופיה הדרומיים של הכינרת. התנאים בחוף התאימו לחילזון *Thiara scabra*, והוא התרבה והתפשט בכל רחבי הכינרת.

מה מכשיר את החילזון להצליח כל כך בכיבוש החופים?
איך מגיבים על כך המינים הוותיקים?

לשאלות אלה ולאחרות אני מחפשת את התשובות במסגרת המחקר שאני עורכת. אם אמצא את התשובות - אשמח לרשום אותן באחד מהגיליונות הבאים.

טיארה

* רכזת חינוך - רשות ניקוז כינרת, מינהלת הכינרת
חוקרת חופי הכינרת - המעבדה לחקר הכינרת

לגעת בטבע

מי רקת טבריה בע"מ

תאגיד המים והכיוכ אזור טבריה

מאחלים לכל בית ישראל
חג שמח ושנה טובה

שנת שגשוג ופריחה
שנה של גשמי ברכה

שאול דוד
מנכ"ל

אבי גבאי
יו"ר הדירקטוריון

וכל חברי הדירקטוריון

מי רקת טבריה - האים סאך זידיים טובות..

www.mei-rakat.co.il
מען לפניות: info@mei-rakat.co.il
1-800-807-777

דפוס כנרת 04-6797777

ASHKAR

אשקר חו"ל - חברה לתשתיות בע"מ

תשתיות וכבישים | עבודות צנרת וניקוז | ניקוז תת קרקעי
בטונים ומעברי מים | דרכים חקלאיות ודרכי מים |
הכשרת שטחים חקלאיים וגדודיות

בשרותנו צי כלים מהחדשים ביותר וממיטב היצרנים:
באגרים, משאיות רכיבה, משאיות הובלה, מעמיסי כף,
מפלסות - גריידר, מכבשים, מחפרונים, מגרסה ניידת

שירות איתן ואקצוסי

כפר פסוטה ת.ד. 124

טל' 04-9870307, פקס' 04-9870193

סניף צומת כח

טל' 04-6903252, פקס' 04-6903242

25 שנה לגילוייה של הסירה העתיקה

סירה עתיקה מתקופתו של ישו מוצבת באולם מיוחד בבית יגאל אלון שבגינזור

בתחילת חודש פברואר החל מפלס הכינרת לעלות. עלה חשש שהסירה תתכסה במים. הארכיאולוגים פנו לאורטי ולשלומקה ממנהלת הכינרת בבקשה לעצור את המפלס העולה. הבקשה הגיעה מנשיא המדינה ומשר החקלאות. עלתה מחשבה לפתוח את סכר דגניה כדי להוריד את המפלס. בסוף נמצא פתרון - צוות ממנהלת הכינרת הביא שתי משאבות חזקות כדי לשאוב את המים מהבור שהלך והתמלא. כמו כן מחפרון של המנהלת הכין חומת מגן, בנוסף לשקים שמולאו בחול על ידי ילדי גינזור והונחו בין הסירה למים.

בגלל חולשת קורות העץ של הסירה, שעם השנים הפכו רכות ורוויות מים, נעטפה הסירה במעטפת אשר כללה תמיכות פיברגלס וקצף פוליאוריתן. כדי שהסירה תצוף, מילאו את בור החפירה במים שנשאבו מן הכינרת.

צילום: בית יגאל אלון ורשות העתיקות

אכן, הספינה עמדה במבחן וצפה.

הובא מחפרון מן החולה על ידי מנהלת הכינרת, שפתח את בור החפירה לים. הסירה החלה לשוט

לקול מחיאות הכפיים הנלהבות של הקהל, שבא לחזות בנס. הסירה העתיקה הושטה על הכינרת לבריכת שימור מיוחדת בבית יגאל אלון שבגינזור.

שימור הסירה ארך ארבע-עשרה שנה, והוא נועד להכינה לתצוגה בתנאי מוזיאון רגילים. תהליך השימור כלל את חיזוק העץ בשעווה סינתטית ואת ייבושו, תוך מניעת עיוותים והתפוררות. השימור לווה בקשיים רבים מאוד ובתקלות לא מעטות. לא הייתה דוגמה לשימור כזה בארץ. הוא נוהל על ידי אורנה כהן, משמרת העתיקות, שהצליחה להתגבר את הקשיים ועל התקלות הבלתי צפויות.

בפברואר 2000, בדיוק ארבע-עשרה שנים מיום תחילת החפירה, הועברה הסירה ממבנה השימור לאולם תצוגת הקבע. גם היום נדרשים תנאים מוקפדים לשמירה על הסירה העתיקה - לחות וטמפרטורות קבועות ביום ובלילה, בחורף ובקיץ.

חויית הסירה העתיקה היא חלק ממכלול תצוגות בבית יגאל אלון המוקדשות לאדם בגליל.

בסוף חודש יוני נערך בבית יגאל אלון אירוע חגיגי במלאת 25 שנה לגילוייה של הסירה. באירוע הוצג כל התהליך המרתק של גילוייה ושימורה. הארכיאולוג התת-ימי, קורט רווה, סיפר על ההזרוב שערר גילוייה של הסירה בעולם.

* רוב המידע שבכתבה באדיבות הנהלת בית יגאל אלון

יצחקי גל*

בינואר 1986 שני אחים, יובל ומשה לופן, בניו של דייג ותיק

מגינזור וחובבי ארכיאולוגיה, שוטטו על חוף הכינרת. לאחר שנים של בצורת המים נסוגו וחשפו כבדת חוף רחבה. לפתע ראו האחים מטבע עתיק ועוד אחד. הממצא עורר את סקרנותם. הם התקדמו ומצאו מסמרים עתיקים, ואחריהם הסתמנו קווי מתאר של דופן ספינה. כך החל הסיפור המופלא של הסירה העתיקה.

מנדל נון ז"ל, חוקר הכינרת ודייג ותיק מעין גב, הוזמן לראות את הממצא. הוא חשף בעדינות קטע מדופן הסירה, הבין שהיא עתיקה, וביקש לקרוא לרשות העתיקות. מנכ"ל רשות העתיקות הגיע למקום. לאחר דיונים והעלאת חששות - מפלס המים יעלה ויכסה את הסירה; הטרקטורים הנוסעים על החוף עלולים לפגוע בה; השמועה עליה תפשט, סקרנים יגיעו, ייקחו "מזכרות" וישחיתו את הסירה - הסכים המנכ"ל שיש להתחיל בחפירה מיידית.

נשלחו שני ארכיאולוגים מרשות העתיקות לבושים בחליפות צלילה. הסירה הייתה שקועה ומוגנת בטיט שלחוף האגם. לאחר שניקו השניים חול ליד הדופן, קפצו משמחה: הסירה עתיקה, והיא נבנתה לפי השיטה "שקע וסין". קשת, הנושאת לפי האמונה תקווה ובשורות טובות, הופיעה בשמיים.

הארכיאולוגים הנלהבים, בסיוע של מתנדבים רבים, חילצו את הסירה תוך אחד-עשר ימי חפירה. הועלתה סברה, שהסירה עתיקה היא מתקופתו של ישו. השמועה עשתה לה כנפיים. סקרנים מהארץ ומחו"ל הגיעו לראות את הסירה.

השגרירות האמריקאית הטיסה לארץ פרופ' מארה"ב, מומחה לסירות עתיקות. הוא בדק את הסירה ואישר, שאכן היא סירה עתיקה.

הסירה תוארכה כבת 2000 שנה בעזרת כלי החרס שנמצאו איתה, בדיקת פחמן 14 וטכניקת הבנייה. היא פותחת צוהר לעבר תקופה היסטורית מיוחדת, שבה היו חופי האגם רקע לפעולותיו של ישו ושל תלמידיו. אולי זוהי דוגמה לאחת הסירות שנזכרת אצל ההיסטוריון יוסף בן מתתיהו בתיאורו את קרב מגדל במרד הגדול של היהודים ברומאים. יש לציין, שבכנסייה בכפר נחום יש פסיפס של סירה מתקופתה של הסירה העתיקה, שנמצא במגדלא.

עפ"י השרידים שנתגלו נאמדו אורכה של הסירה העתיקה ב-8.2 מ', רוחבה ב-2.3 מ' וגובהה ב-1.2 מ'. הוערך, לפי גודלה, שהיא הושטה בידי צוות של חמישה אנשים בסיוע מפרש ושני זוגות משוטטים. היא שימשה, כנראה, לדייג ולהובלות. הסירה נבנתה בשיטת בנייה עתיקה: תחילה נבנתה המעטפת, אחר כך הותאמו הצלעות. החיבורים בין הלוחות הם של שקע וסין. הצלעות חוברו לגוף עם מסמרי ברזל. זוהו שנים עשר סוגי עץ ששימשו לבנייתה. עצים אלו נשתלו בשדרה שבכניסה לבית אלון.

לתל רקת ועינות רקת

עין רקת. צילום: נסים אסבן

לבני נפתלי... למשפחתם... וערי, מבצר הצדים צר, וחמת רקת וכנרת (יהושוע יט')

רקת זו טבריה, כינרת זו גינוסר, ולמה נקרא שמה רקת? שאפילו ריקנים שבה מלאים מצוות כרימון. (מגילה ו' ע"א)

תל רקת ונחל רקת

תל אל קוניטרה הנקרא גם אלקלטיה זוהה על ידי החוקרים עם העיר רקת המוזכרת במקורות. האתר לא נחפר מלבד חפירת בדיקה קטנה בצמוד לכביש 90. מהחפירה ומסקרים שנעשו במקום עולה, שתולדותיה של רקת מתחילים בתקופת הברונזה הקדומה, בתחילת האלף השלישי לפני הספירה. האתר היה מיושב עד תקופת הברזל, במילים אחרות - מהתקופה הכנענית הקדומה לתקופה הישראלית. על התל יש שפע של חרסים וקירות רבים, המעידים על עברו של התל וממתינים לצאת אל האור ולספר את סיפורם. נחל רקת זורם למרגלות התל מצפון מרמת ארבל לכינרת.

נסים אסבן

אגף הינוך והסברה כינרת

המנזר הרוסי וימק"א

במאה ה-19 נרכשו אדמות עינות רקת על ידי הכנסייה הרוסית-פרבוסלאבית. היא הקימה בגדה הצפונית אנטליה, מתקן שאיבה המופעל על-ידי בהמות. מי הכינרת נשאבו אל בריכה ומשם אל אמת מים שהייתה בנויה על גבי קשתות. ותיקי הכינרת זוכרים את המתקן בפעולתו עד 1920. בתחילת המאה ה-20 נבנתה אכסניית ימק"א - ארגון עולמי לצעירים נוצריים.

עינות רקת

ארבעה מעיינות הנובעים על שפת הכינרת לרגלי תל רקת. מי המעיינות מליחים - בין 1000 ל-4000 מ"ג כלור לליטר. ספיקתם השנתית 11 מליון מ"ק בשנה. בנוסף על ארבעת המעיינות שבחוף יש בקרקע הכינרת עוד שש נביעות. תקופה הרומית ניבנו במקום בריכות הרמה כדי לאפשר השקיה בשדות הסמוכים. אלה הן בריכות שנבנו על גבי הנביעות, המים הנובעים מהקרקע מילאו את הבריכה, וכך אפשר היה להשקות את השדות בגרוויטציה. על גבי הבריכה הצפונית נמצאה

מעיינות, מנזרים, בארות וערים קדומות. מוזמנים ללטייל ולהנות בעוד קטע חדש שנפרץ בשביל סובב כינרת

על ידי יצחקי גל כתובת בארמית וזו לשונה: (דכי) רין לטב רבי עלא ואחוי (דיה) **בון תלתה דירין לכנש(תא)** ותרגומה: זכורים לטוב רבי עולא ואחיו שנתנו שלושה דינרים לבית הכנסת. רבי עולא היה אמורא ידוע שחי בטבריה במאה החמישית. אמרתו הידועה היא: "אסתרא בלגינא קיש קיש קריא" בבא מציעה פה ע"ב. לדעת החוקר שמריהו גוטמן, זוהי חמת המוזכרת על ידי יוספוס במסע אספסינוס מטבריה לכיבוש מגדל.

שביל סובב כינרת והקו האדום העליון - 208.9

במסלול זה חלקו הגדול של שביל סובב כינרת עובר מתחת להקו האדום העליון, קרי: כשהכינרת תעלה לגובה שכולנו מקווים לו, בעזרת השם, ובעזרת החיסכון וההתפלה, השביל כאן יוצף. כיצד קורה הדבר, ולמה אנו קובעים בכל זאת את שביל סובב כינרת מתחת למפלס הכינרת?

שביל סובב כינרת עובר בחלקה ציבורית הצמודה לחלקות פרטיות. כך הדבר בצד המערבי של הכינרת בתחומי: טבריה, מגדל והמושבה כינרת. עוד בימי התורכים והבריטים השלטונות הקפידו להשאיר על שפת הכינרת רצועה ציבורית, "מטרקה". כשנבנו מפעל החשמל בנהריים וסכר דגניה, עלה המפלס בשני מטרים בערך, והחלקה הציבורית כוסתה מים (ראה, י' גל וד' מרקל, 2000. "האם היו מפלסי המינימום של הכינרת בעבר ההיסטורי נמוכים מה"קו האדום"?"). מאז בעלי החלקות הפרטיות התרגלו שאין בינם לבין הכינרת דבר. חלק מבעלי החלקות בנו מרפסות שהגדילו את שטחם לתוך הכינרת. מרפסות אלו נמצאות בשטח הציבורי, וכשהכינרת עולה גלי הכינרת מלחכים את הקירות.

מה יהיה עתידו של השביל במקומות אלו, מתחת למפלס? העניין דורש דיון מעמיק. האם צריך המפלס לחזור לרמתו טרם הקמת סכר דגניה (אולי אז יחזור הירדן הדרומי לזרום כמקדם)?

אולי יש להקים כאן שביל מוגבה על גבי כלונסאות, או סוללת עפר וקירות אבן? למטיילים סביב הכינרת התשובה ברורה - אין דרך להגיע אל המעיינות ואל פינות החמד המדהימות הללו ללא שביל סובב כינרת. יש לעשות הכל כדי לשמור את השטחים הציבוריים פתוחים ונגישים לציבור. זוהי מטרתו הראשית של שביל סובב כינרת, לכן מוצע לכם מסלול זה, על אף שהוא אינו מושלם. יש במסלול כמה מעברים קשים וגדרות שעדין צריכים לעבור, אך המאמץ כדאי - זוהי אחת מפינות החמד של שביל סובב כינרת.

המוביל המלוח

אם נבחר ללכת צפונה מנחל רקת נגיע לאחר מעבר בשולי כמה חלקות פרטיות למוביל המלוח. כחלק ממפעל המוביל הארצי נתפסו מי המעיינות המלוחים שעל שפת הכינרת. המטרה הייתה להוריד את כמות המלח במי הכינרת ולעשותם ראויים יותר לשתייה. המוביל מתחיל בטבחה-עין נור, שם נתפסים המעיינות המלוחים. אמת המוביל המלוח זורמת בצמוד לכביש 90, וכיום היא מקורה. בדרך אל הירדן הדרומי היא אוספת גם ביוב בטבריה. בירדן הדרומי זורמים בעשורים האחרונים רק מי המוביל המלוח וביוב, דבר שישתנה בקרוב בעקבות הקמת מט"ש ביתניה.

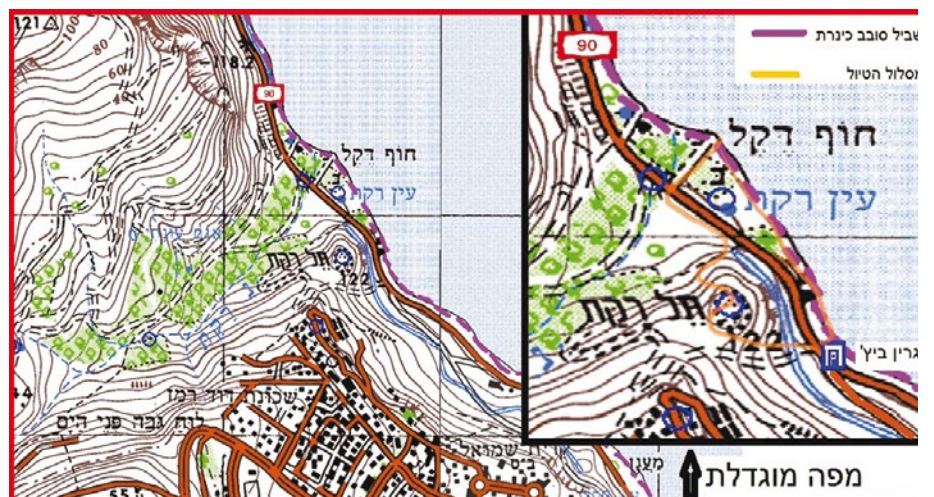
מסלול העובר באחת הפינות הקסומות ביותר בכינרת

המסלול:

מסלול מעגלי. מחנים את הרכבים ליד חוף "גרין ביץ", חוצים את כביש 90 מערבה. שימו לב לחציית כביש 90! הכביש סואן ומסוכן!

נטפס בשביל העולה לתל רקת. בראש התל עץ חרוב בודד. נטפס אל ראש התל. התצפית ממנו מרהיבה, כל הכינרת פרושה לרגלינו. העבר של תל רקת עדיין לא נחשף, והוא טמון מתחת לכפות רגלינו. ראשי הקירות העתיקים בכל זאת מבצבצים ורומזים על מה שעדיין לא נחשף.

נרד מהתל צפונה אל השביל היורד לכיוון נחל רקת ונרד בו אל הכינרת. שוב נחצה את כביש 90 חזרה. מעברו השני של הכביש שער ברזל נעול חום. נעבור בו ונרד בשביל בין עצי ההדרים של הפרדס, על גדת נחל רקת, המוביל אל שביל סובב כינרת. נלך בשביל סובב כינרת דרומה. נעבור בשתי בריכות ההרמה של עינות רקת. מי המעיינות חמימים. הדבר ניכר בחורף כשאדים עולים מהמים. נביעות יליו אותנו לכל אורך המסלול בצמוד לגדרות של המנזר הרוסי ואכסניית ימק"א. בחוף ימק"א נבחין בכיפת הברזל התופסת את מי מעיין פולייה המליחים. נעבור בחוף "Bora Bora" ו"גרין ביץ", שנקווה כי יזכו לשם עברי בקרוב, ונחזור אל המכוניות המחכות בכביש.

סקר שחייבים לקחת בחשבון

הסקר הארכיאולוגי וההיסטורי שהזמינה רשות ניקוז ונחלים כינרת לכבוד סלילתו של כביש סובב כינרת כיוון זרקור על מכלול גדול של אתרים מתקופות שונות ומגוונות בסמוך לאגם הלאומי שלנו. המטרה: שמירתם, חקירתם, וגם מימוש הפוטנציאל התיירותי של האתרים

שבו נערכו חפירות ארכיאולוגיות חשובות, וממנו - לדעתנו - גם התצפית הטובה ביותר על האגם כולו. חשיבותו הבינלאומית-צליינית של אגם הכינרת, 'ים הגליל' (Sea of Galilee) במקורות הנוצריים, נובעת מהיותו זירת הפעילות של ישוע, ומיקומו של אתרי הנצרות החשובים לאורך חופיו: כורסי, תל הדר, בית ציידה, כפר נחום, אתרי טבחה, מגדל, טבריה ואתר 'ירדנית' (אתר טבילה שאינו אתר ארכיאולוגי, אך יש לו חשיבות נוצרית ותיירותית).

לחופי האגם יש אתרים ארכיאולוגיים יהודיים בעלי חשיבות: כפר נחום, ובו בית הכנסת הגדול והמפואר ביותר בארץ ישראל; מגדל - עיר יהודית מרכזית לחופי האגם בימי הבית השני, שלאחרונה נתגלו בה בית הכנסת הקדום ביותר בגליל ובו עיטור מנורה על אבן מן הקדומים בעולם, תגלית שזכתה לתהודה בינלאומית; כמוכן טבריה, בירתה הפוליטית והרוחנית של העם היהודי בארץ ישראל במשך תקופת התלמוד ובתקופת הגאונים (המאות ג' ל"א לסה"ג), ובירתה של הגליל עד כיבושה בידי צלאח א-דין ב-5/7/1187. טבריה ממשיכה להיות הישוב המרכזי על חוף האגם גם בימי הביניים. לאחר מלחמת העצמאות הופכת לעיר קולטת עלייה הצומחת, בעיקר, הודות לשילוב שבין עברה המפואר לבין מיקומה המיוחד על חוף האגם.

תופעה ארכיאולוגית נוספת, המיוחדת לחופי הכינרת, היא קיומם של מעגנים רבים ומתקני חוף הקשורים לענף הדיג הקדום שהתקיים בכינרת מקדמת דנה. נמלי הכינרת ומעגניה מיוחסים רובם לתקופת הבית השני, ולכן יש להם גם פוטנציאל תיירותי-נוצרי, בדומה לסירה מגנוסר מתקופת הבית השני הנקראת לעיתים 'סירת ישו'. אתרים נסקרו ונחקרו בעבר על ידי אבנר רבן ז"ל ומנדל נון ז"ל, ושכיל סובב כינרת עובר בצמוד לרבים מהם. בעתיד ראוי שמתקנים מיוחדים אלה ייחפרו ויישמרו, כחלק ממורשת התרבות של חופי האגם בעבר. כעת רוב המתקנים מכוסים בצמחייה ונמצאים בסכנת פגיעה בתחום רצועת השפל אשר מתחת לקו 209 מ'. בבית העוגנים בעין גב, מייסודו של מ' נון ז"ל ובניהולו הנוכחי של יואל בן-יוסף חבר הקיבוץ, מרוכזים מידע וממצא רב על תופעת הדיג הקדום בכינרת, ובו גם מידע כתוב נוסף שריכז מ' נון ז"ל בשנים הרבות שפעל בחקר הכינרת. על אף שמעגני הכינרת טרם נחפרו בחפירות ארכיאולוגיות מסודרות (למעט הנמל של מגדל שחלק ממנו נחשף לאחרונה), באחד מהם - אולי הגדול מכולם - נערכו חפירות בדיקה, שהראו על המאמץ הגדול שנעשה בבניית מתקנים

מדינה ישראל החליטה על סלילת שביל סובב כינרת, שמטרתו פתיחת השטחים הסובבים את הכינרת ברצף לטובת הציבור. כחלק מפעולות הפיתוח, המליצה רשות העתיקות על סקרים ארכיאולוגיים, שמטרתם לזהות את הממצאים הקדומים הנראים על פני השטח ופזורים בתחום תוכנית הפיתוח. בהמשך, במקרים רבים במהלך הכנת השטח, משולבים ממצאים אלו לטובת חשיפתם לקהל המבקרים. כך נעשה גם בתוכנית של שביל סובב כינרת. בשנים 2010-2009 ערכה רשות העתיקות סקר ארכיאולוגי לאורך התוואי המתוכנן של שביל סובב כינרת. הסקר נערך בהזמנת רשות ניקוז כינרת על ידי רשות העתיקות: יוסי סטפנסקי ואורן זינגבוים (סוקרים ומדידות GPS) ואנסטסיה שפירו (עיבוד נתונים).

הסקר נערך לאורך שביל סובב כינרת המתוכנן, הצמוד בדרך כלל לקו גובה 209- מ' או בקרבתו. חלקים מהשביל קיימים כבר

בשטח כשביל שנפרץ בידי חוגי נוער מטעם "החברה להגנת הטבע" או בידי מתנדבים אחרים, אך חלקים אחרים ממנו טרם הוסדרו ומכסים אותו קטעי צמחייה צפופה.

בגלל התנאים האקו-כלכליים המיוחדים של אזור הכינרת, חופי האגם תמיד משכו אליהם את האדם, אשר ישב לאורכם וניצל את תנאי המחיה הטובים שהם סיפקו.

על כן, לא מפתיע לגלות ברצועת השפל מקו 209- מ' ומטה אתרים פרהיסטוריים רבים יחסית שבהם: אוהלו - כפר דייגים מן הקדומים בעולם, האתר הארכיאולוגי הקדום ביותר על שפת אגם הכינרת (19,300 שנה לפני זמננו), מן התקופה שבה נוצרה הימה כאגם עצמאי של מים מתוקים.

גם מתקופות הברונזה והברזל, מן האלף השלישי ועד לאלף הראשון לפסה"ג, נמצאים לאורך שפת האגם תלים מן החשובים שבארץ ישראל: תל בית ירח, תל עין גב, תל הדר, תל בית ציידה, תל כנרות ותל רקת. שביל סובב כינרת עובר בתלים אלה או בקרבתם (למעט תל בית ציידה, הנמצא בעורפו של החוף הנוכחי).

נזכיר, ששמו המקראי של האגם, ים כינרת (במדבר לד: יא), אינו קשור לצורת האגם, אלא לשמה של העיר כינרת ששכנה בתל כנרות בצפון-מערב האגם (יהושע יט: לה). שביל סובב כינרת עובר גם בתל זה,

יוסי סטפנסקי • אורן זינגבוים

העבר עוד לפנינו: רשות העתיקות בשטח יותר מעשרים שנה

מ-1990 הם כאן: אוכפים את חוק העתיקות, מאשרים (או לא) תוכניות פיתוח, מפקחים, עוקבים ומבצעים חפירות, ובעיקר שומרים על פסיפס ההיסטוריה של מדינת ישראל. ברשות העתיקות עובדים מסביב לשעון, בשבילכם

כל עם ומדינה חייבים להכיר את מורשתם התרבותית ולשמרה. לשם כך קמה בשנת 1990 רשות העתיקות, האחראית לכל נושא העתיקות במדינת ישראל.

כל אתר וממצא ארכיאולוגי הם חלק מפסיפס ההיסטוריה של ארץ ישראל, וכולם יחד משרטטים את תולדות עם ישראל והעמים האחרים שחיו כאן. רשות העתיקות אחראית לחשיפתם של אתרי העתיקות, לחקירתם ולשימורם. היא משקיעה מאמצים רבים בפיתוח מבנים היסטוריים בערים ההיסטוריות ובשימורם וכן בהעמקת הקשר בין תושבי הארץ לבין עתיקותיה, מתוך הכרה בחשיבותה של כל אחת מהתרבותיות שנוצרו כאן ובתרומתן לחיינו בהווה ולחינוך ילדינו בעתיד.

במשך שנות קיומה פועלת רשות העתיקות למען חקירת מורשת הארכיאולוגיה של הארץ, תוך שמירה על איזון בין צרכי הפיתוח של הארץ לבין הצורך בשמירה על עתיקותיה. את משימותיה הרבות רשות העתיקות מבצעת באמצעות עובדיה המסורים, המאורגנים במחלקות שונות ופועלים במרחבים שונים ברחבי הארץ.

המרחבים ממונים על אכיפת חוק העתיקות, לרבות: הפיקוח השוטף באתרים, אישור תוכניות פיתוח באתרי עתיקות ופיקוח עליהן, מעקב אחר ביצוע חפירות הצלה וחפירות יזומות על ידי מוסדות מחקר. המרחבים מייצגים את רשות העתיקות מול יזמים ומול גופים ציבוריים. כמו כן, המרחבים מבצעים חפירות הצלה באמצעות הצוות הקבוע ועובדים זמניים הנמנים על מערך הפיקוח שלו, לרבות עיבוד הממצאים עד להגשת הפרסום.

בראש כל מרחב עומד ארכיאולוג המרחב. כל מרחב מחולק למחוזות שמספרם נקבע על פי אופי האזור. בראש כל מחוז עומד ארכיאולוג המחוז. בכל מחוז ישנו צוות של מפקחי נפה שמספרם נקבע על פי גודל ואופי האזור. מפקח הנפה אחראי על תחום גיאוגרפי מוגדר.

הכינרת נמצאת בתחום אחריותו של מרחב צפון. המשרד הראשי של מרחב צפון נמצא ליד משטרת נהלל. ארכיאולוג המרחב: דרור ברשד.

ארכיאולוגי המחוזות הקשורים לכינרת: צח הורוביץ ודינה אבשלום-גורני. והמפקחים בשטח: בוטורס חנא, אורן זינגבוים וגלעד צינמון.

על ניהול משאב העתיקות התת-ימיות אמונה היחידה לארכיאולוגיה ימית שבראשה עומד קובי שרביט.

בגיליון הבא נרחיב על פעולות רשות העתיקות בכינרת ובסביבתה ועל צוות הארכיאולוגים הפועלים בתחום זה.

למעלה: מגדל בחומת טבריה. למטה: תל עין גב

מיוחדים אלה. זה המעגן הגדול במפרץ כפר נחום, ממערב לכפר נחום הפרנציסקאני, שבו נתגלו בסקר בשנות ה-90 של המאה הקודמת 44 סוללות אבן רציפות ששימשו לעגינה ואולי גם לדיג-בריכות (ה'ביברים' של התלמוד?).

גם מן התקופה הערבית הקדומה, לאחר הכיבוש המוסלמי (המאות ז-יא לסה"נ), יש אתרים חשובים לחופי הכינרת, ובראשם ח' אל-מניה עם שרידי ארמון או בית חוה מפואר ובו מסגד מן הקדומים בארץ (גם בבית ירח נתגלו בעבר שרידים של ארמון מתקופה זו).

לאורך שביל סובב כינרת יש אתרים נוספים. חלקם יישובים קטנים, אך רוויים בעתיקות כמו: תל כורסי וחוף כורסי, כפר עקביה בחוף כינר וגבעת מסעודיה מצפון לו. אחדים מהם נתגלו בסקר זה, או נתגלו לאחרונה כתוצאה מפעילות ארכיאולוגית מטעם רשות העתיקות בעקבות תכניות פיתוח. כמו-כן, יש לציין את ריבוי האתרים לאורך השביל בתחום השטח הבנוי של טבריה, וביניהם גם קטע חוף בתול אחרון רווי בעתיקות, בין החוף העירוני לבין חוף הולידיי-אין. בחוף זה נמצא גם אתר בעל פוטנציאל תירוטי מיוחד - מקומה של באר מרים, על פי זיהויו של האר"י הקדוש משנת 1570.

כל אלה מהווים מכלול גדול של אתרים מתקופות שונות ומגוונות, שהמאחד אותם הוא מיקומם המיוחד לחופי הכינרת. יש לקוות שסקר שביל סובב כינרת יסייע במניעת פגיעה באתרים אלה בעתיד, כולל הפחות ידועים שביניהם, יסייע בהבאת דבר-קיומם לתודעה הציבורית ואולי אף בחקירתם ובפיתוחם לתועלת הציבור כולו.

בתי כנסת מפוארים בכפר נחום ובכורזים

גם אם אין לכם קשר למסורת מכל סוג, אתם חייבים לעצמכם ביקור בבתי הכנסת הייחודיים בכפר נחום. הנזירים הפרנציסקאנים רכשו את השטח לפני יותר ממאה שנה ושחזרו אותו באופן מרהיב וססגוני. מומלץ לנצל את ההזדמנות ולבקר גם בביתו של פטרוס, הסמוך לבית הכנסת

העיירה כפר נחום שלחופה של הכינרת נודעה בשל המופתים שעשה ישו ובשל הדרשות שנשא בה. ישו פעל בין דייגים עניים שבאו לשמוע את דרשותיו. מהם נבחרו השליחים, שלימים הפיצו את הנצרות. חרף המופתים שהראה ישו, רבים מתושבי כפר נחום הפנו לו עורף וסרבו ללכת אחריו. תושבי כפר נחום השתתפו במרד הגדול נגד הרומאים. מאז ימיו של ישו התגוררה בעיירה קהילה מעורבת של יהודים ונוצרים.

אטי קוריאט-אהרון
רשות הטבע והגנים - מחוז צפון

בגין קדושתו של בית הכנסת בכפר נחום רכשו הנזירים הפרנציסקאנים את השטח בשנת 1894. בית הכנסת, שהינו מהיפים בארץ ישראל, נחשף בידי הנזירים במשך שנים, ואף שוחזר בחלקו באופן מעורר השתאות.

צילום: וידאו ברק

כשמגיעים למקום אפשר לראות בניין בן שתי קומות, אשר בולט בקירותיו הלבנים שצבעם מהווה ניגוד לבנייה באבן הבזלת השחורה של העיירה. אבנים אלו הוסעו ממחצבות מרוחקות.

בחזיתו של בית הכנסת, אשר פנתה לירושלים, היו שלוש כניסות ולפניהן רחבה גדולה. ששה-עשר עמודים הסדורים בצורת ח' חילקו את האולם הגדול ותמכו את גגו. לאורך הקירות הוצבו ספסלי אבן גדולים למתפללים. הבניין קושט בעיטורים חקוקים באבן: מנורת שבעת הקנים, שופר, מחתת קטורת, תגליף ארון קודש על גלגלים, כפות תמרים, אשכולות ענבים, רימונים, נשרים, אריות וצורות גיאומטריות. ממזרח לבניין ובצמוד אליו הייתה חצר סגורה בקיר גבוה.

בית הכנסת בכפר נחום הוא רכוש הכנסייה, והכניסה אליו כרוכה בתשלום.

סמוך לבית הכנסת ניתן לבקר בביתו של פטרוס - מבנה אשר נמצאו בו יותר ממאה כתובות, שבהן מופיע השם "ישוע".

הגן הלאומי כפר נחום מוחזק על ידי רשות הטבע והגנים. הוא משתרע בחופה הצפון-מערבי של הכינרת, מתל כנרות ועד מפרץ אמנון.

לא הרחק משם שכנה העיירה כורזים - עיירה חקלאית שישבה על רמה בזלתית. ישו קילל את תושבי עיירה זו ואת תושבי בית ציידה, משום שאלה לא קיבלו את בשורתו.

ראשיתה של כורזים במאה הראשונה לספירה, ושיא פריחתה היה במאה הרביעית לספירה. בימי פריחתה נוסד בה בית כנסת הבנוי אבני בזלת שחורות. הוא עוטר בקישוטים, כמו: צמחים, גפנים, אנשים הדורכים ענבים, זאבה מיניקה גורים ואריות.

חזיתו של בית הכנסת פנתה לירושלים. מהרחבה נכנסו דרך שלושה פתחים. את גגו תמכו שנים עשר עמודים סדורים. סביב קירותיו הוצבו שני טורי ספסלים לתפילה.

אני קוראת לכולם לבוא בצילם של בתי הכנסת ולקבל את ברכתם לקראת השנה החדשה הבאה עלינו לטובה.

רשות הטבע והגנים
מזמינה אתכם בחול
המועד סוכות לאירוע
"מוריד הגשם" בבתי
הכנסת בציפורי, בית
שערים ובית אלפא.
לפרטים:
מוקד המידע של רשות
הטבע והגנים *3639

60
שנות
ניסיון

מעבדת שירות השדה צמח, עמק הירדן

מתמחה בבדיקות: מים, קרקע, עלים, דשנים
מתן שירותים למכוני טיהור, אגודות מים וחקלאים.
ביצוע סקרי קרקע לנטיעה

שנה טובה לכל בית ישראל

דפוס כנרת 04-6797777

לפרטים וייעוץ:
נורית בן הגיא -
מנהלת המעבדה
טלפון: 04-6757682
נייד: 050-7550053
nuritgamla@gmail.com
כתובת אתר באינטרנט:
nisonot@zemach.co.il

צמח נסיונות
מרכז אזורי למחקר חקלאי

וידאו ברק דיגיטל

דפוס כנרת 04-6797777

צילום כנסים למוסדות ממשלתיים, עמותות, רשויות, בתי מלון ועוד...
שירות דיגיטלי ועיבוד תמונות (עיצובי תמונה תיקונים וכדומה)
הגדלה ופיתוח על קנבאס או קאפות לכל הגדלים
צילום ספרי מחזור ועריכת תמונות לבתי ספר
השכרת מסכים ומקרנים לכל חלקי הארץ
העברת קלטות ישנות ל-DVD
עריכת מצגות וסרטים

**צילום
מקצועי
לכל אירוע**

טכניה רחוב הגליל 04-6720035
052-4010022 אבנר
052-4010033 ענת

TRAVEL & TOURISM SERVICES

חברה להסעות טיולים ותיירות

אסיה טורס בע"מ

הסעות לכל חלקי הארץ

אוטובוסים מפוארים

מיניבוסים

טרנזיטים

הסעות VIP

פרדס חנה, דרך הנדיב 2, ת.ד. 1068, מיקוד 37000

טלפון: 04-6370291 פקס: 04-6370235

www.asiatours.co.il asia_shar@hotmail.com

